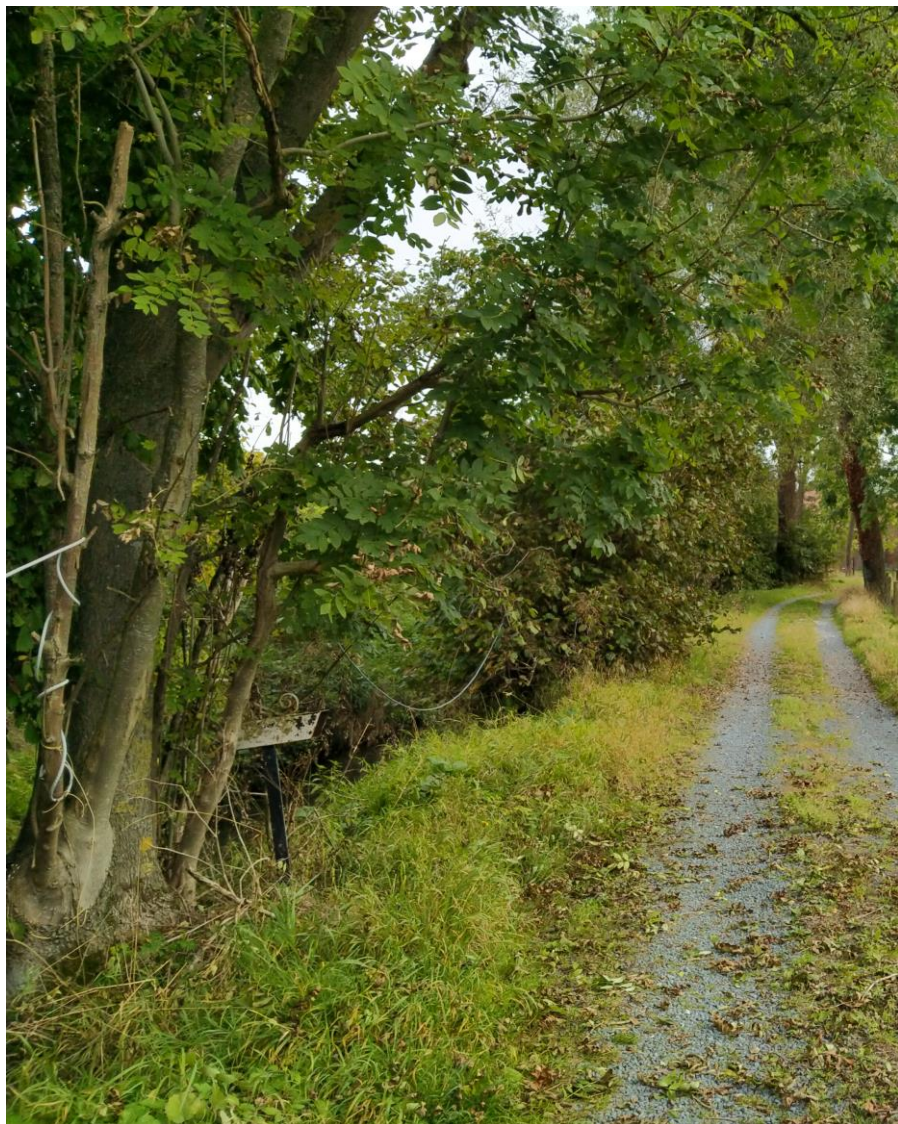

Gemeente Herne in
samenwerking met
Intercommunale Haviland

BERMBEHEERPLAN

Colofon

Dit document is een publicatie van:

Intercommunale Haviland

Opdrachtgever:

Gemeente Herne

Datum:

Maart 2022

Wijzigingen: januari 2024

Projectleiding en rapportering:

Intercommunale Haviland

Gis-ondersteuning:

Elke Delbare (Intercommunale Haviland)

Met medewerking van:

Laura Van Camp, Lancelot Van de Putte, Frédéric Van Hoecke, Gwendoline Ziber en Hana Mertens (Intercommunale Haviland)

Inhoud

1.	Inleiding.....	1
1.1.	Aanleiding bermbeheerplannen	1
1.2.	Belang van een geschikt beheer	3
1.3.	Doel	4
1.4.	Situering	4
2.	Methode	6
3.	Resultaten	7
3.1.	Algemeen	7
3.2.	Rode Lijstsoorten	7
3.3.	Analyse van de vegetatietypes	8
3.4.	Waardering bermen.....	17
3.5.	Bermbeheerplan 2014	20
4.	Beheerplan.....	22
4.1.	Knelpunten.....	22
4.1.1.	Voorkomen en bestrijden van invasieve exoten.....	22
4.1.2.	Sluikstorten	24
4.1.3.	Verstoring.....	25
4.1.4.	Andere knelpunten	27
4.2.	Koesterburen	27
4.3.	Optimaal maairegime	27
4.4.	Beheerplan voor Herne.....	31
4.5.	Praktisch maairegime.....	32
4.5.1.	Veiligheidsmaaibeurten	32
4.6.	Proefproject: Herbruikbare berm	32
4.6.1.	Zeven proefbermen	32
4.7.	Afwijkingen bermbesluit	33
5.	Bronnen.....	41
6.	Bijlagen.....	42
6.1.	Kaart vegetatietypes (nummer)	42
6.2.	Kaart vegetatietypes (naam).....	42
6.3.	Kaart waardering.....	42
6.4.	Kaart optimaal maaibeheer	42
6.5.	Kaart 1 ^{ste} maaibeurt	42

6.6.	Kaart 2 ^{de} maaibeurt.....	42
6.7.	Kaart proefbermen	42

1. Inleiding

De gemeente Herne beschikt reeds over een wegbermbeheerplan opgesteld in 2014. Dit bermbeheerplan werd opgesteld voor +/- 40 bermen met als bedoeling te komen tot een pragmatisch en ecologisch verantwoord beheer van de bermen. Het opgestelde bermbeheerplan gold enkel voor de geïnventariseerde 40 bermen, de overige 104 km aan bermen werden gemaaid zonder afvoer. Na aanmaning van het Agentschap Natuur en Bos werd er een vijfjarenplan opgesteld om het maaien met afvoer op een geleidelijke en financieel haalbare manier te implementeren.

In 2021 startte Haviland met een proefproject waarbinnen ze willen nagaan of ze binnenkort gemaaid gras of andere gewassen kunnen hergebruiken als grondstof. Herne is één van de gemeenten die meestappen in dit proefproject.

Begin 2023 werd het proefproject geëvalueerd en werd verscheen er een blauwdruk waarin het volledige proces werd beschreven, en waarin concrete stappen werden uitgeschreven die gemeenten die hiermee aan de slag willen kunnen volgen. Ook mogelijke valkuilen werden benoemd.

In het kader van dit proefproject wordt dit bermbeheerplan opgesteld. Daarnaast zorgt dit beheerplan voor een actualisatie en evaluatie van het huidige bermbeheerplan.

Naar aanleiding van het advies het platform omgeving van Herne (5 december 2023) werden een aantal wijzigingen aangebracht aan het bermbeheerplan.

De bermen in 6 straten werden in de inventarisatie van 2021 niet geïnventariseerd. Hiervoor wordt een maaischema voorgesteld rekening houdende met de omliggende bermen.

Het gaat concreet over volgende straten:

- Barakkendries
- Klein-Leenstraat
- Kromstraat
- Nattendries
- Nieuwstraat
- Schereweide

1.1. Aanleiding bermbeheerplannen

Sinds 1985 is in Vlaanderen het bermbesluit van kracht. Dit besluit verplicht openbare besturen om een natuurgericht bermbeheer uit te voeren op de bermen onder hun bevoegdheid. Het besluit is van toepassing op de overgangszones - vlak of hellend, tussen de eigenlijke weginfrastructuur en andere gebruiksterreinen - die beheerd worden door een publiekrechtelijk rechtspersoon.

Het bepaalt niet expliciet dat er gemaaid moet worden, wel dat een eerste maaibeurt niet voor 15 juni kan en een eventuele tweede pas vanaf 15 september. Verdere belangrijke bepalingen zijn dat bermmaaisel binnen de tien dagen moet worden afgevoerd en er geen bestrijdingsmiddelen mogen worden gebruikt.

Het werd uitgevaardigd om de sterke ecologische achteruitgang van wegbermen tegen te gaan en op die manier de ecologische waarde van deze groene linten te verhogen. Het besluit zorgt in de eerste plaats voor een bewustwording van de natuurwaarde van onze bermen. Ecologisch beheerde bermen zijn leefgebieden voor planten en dieren en vormen verbindingselementen waarlangs organismen zich kunnen verplaatsen. Het bermbesluit wil een natuurvriendelijk beheer stimuleren via een aangepast en periodiek beheer met daartoe geschikt materieel. Dit houdt in dat over het algemeen een

verschralend maaibeheer wordt gevoerd door het maaisel af te voeren, zodat de bermen opnieuw soortenrijker worden. Het doel bestaat erin de ecologische, de landschappelijke en de belevingswaarde van bermen te verhogen waarbij de verkeersveiligheid gegarandeerd blijft.

Bermbesluit

Het Bermbesluit verscheen in het Belgisch Staatsblad op 2 oktober 1984 en trad in werking op 1 januari 1985. Het bermbesluit beoogt een natuurvriendelijk bermbeheer via een aangepast maaibeheer.

Volgens het bermbesluit mag de eerste maaibeurt pas na 15 juni gebeuren en een eventuele tweede maaibeurt na 15 september. Afwijkingen van deze maaidata zijn mogelijk, om redenen van natuurbehoud (na goedkeuring van het Agentschap voor Natuur en Bos) of omwille van verkeersveiligheid (bv. vrijstellen van verkeers- en signalisatieborden).

Afvoer van het maaisel moet binnen 10 dagen gebeuren. Het gebruik van biociden is verboden. Het maaien zelf gebeurt met aangepast materiaal om de ondergrondse plantendelen en de houtige gewassen niet te beschadigen. De maaiahogte is best niet lager dan 10 cm.

Het bermbesluit is van toepassing op de bermen in beheer bij publiekrechtelijke rechtspersonen gelegen langs wegen, spoorwegen en waterlopen. Omdat dit besluit een uitvoering is van artikel 37 en 38 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud, geldt het enkel voor bermen gelegen in de landelijke ruimte, met uitsluiting van de gesloten bebouwing.

De voorgeschreven maaiperiode is evenwel niet steeds de beste en steunt op de vaststelling dat het grootste aandeel van onze bermen zeer voedselrijk is. De maaidata uit het bermbesluit zijn ideaal om de vegetatie minder ruig te maken en grassen te doen afnemen ten voordele van kruiden, maar gaan voorbij aan het feit dat kruidige vegetatie vaak pas bloeit na half juni.

Bovendien is het in de arbeidsintensieve zomerperiode niet altijd mogelijk om alle bermen binnen de toegestane termijn te maaien. Ook de zeer grote hoeveelheden te verwerken bermmaaisel die op een zeer korte tijdspanne vrijkomen vormen een struikelblok. Via een goedgekeurd bermbeheerplan kan afgeweken worden van het bermbesluit en kunnen bepaalde bermen op een ander tijdstip worden gemaaid.

1.2. Belang van een geschikt beheer

In Vlaanderen groeien ongeveer 800 soorten hogere planten en 100 soorten mossen en korstmossen in de wegbermen. Voor de hogere planten bedraagt dat ongeveer 62% van de totale flora. Ondanks dat hoge aantal zijn de meeste eerder algemene soorten. De wegberm betekent vaak een refugium voor zeldzamere soorten. Het optimum van die soorten moeten we meestal zoeken in hooilanden, bossen, heiden of duinen. Maar al te vaak is de oorspronkelijke biotoop van die soorten vernietigd en wordt de wegberm de enige resterende biotoop. Meer dan 50 soorten worden tegenwoordig nog bijna uitsluitend in bermen gevonden (Zwaenepoel, 1998).

Dit betekent dat heel wat soorten het moeten hebben van de bermen om in die gemeenten te overleven. In Vlaanderen hebben alle wegbermen een grotere oppervlakte dan alle natuurreservaten samen. Ze vormen vaak de enige extensief beheerde zone in het omringende landschap (Natuurpunt, z.d.).

De oppervlakte natuurgebieden in de gemeente evenals in de rest van Vlaanderen is gering. 'Natuur' in Vlaanderen staat onder grote druk. Naarmate de kwantiteit en vaak ook de kwaliteit van het achterland afneemt, neemt de landschapsecologische en natuurbehoudsfunctie van bermen toe (Ovam, 2003).

Natuurbeheer enkel gericht op natuurgebieden is op lange termijn onvoldoende om het overleven van soorten te garanderen. Bermen en taluds vervullen zeer veel functies. Bermen van landelijke wegen en dijken worden vaak als ruiterspad, fietspad of wandelstrook gebruikt. Ze zijn bovendien erg

zichtbaar en daardoor ook een geschikt middel om het algemeen natuurbewustzijn onder de aandacht te brengen. De variatie in vorm, kleur en structuur doorbreekt de monotonie van de weg en fleurt de omgeving op. Mits een goed inwendig en uitwendig beheer kunnen bermen ook een belangrijke ecologische meerwaarde betekenen.

Verskillende functies van bermen zijn:

- Behouden van de stabiliteit voor de verharding, aanleggen van sloten, beschermen tegen erosie;
- Geleiden en afremmen van het verkeer, beschermen tegen verblinding, wind en geluid, plaatsing van wegmeubilair en verkeersborden, uitwijkmogelijkheden in nood;
- Herbergen van kabels en leidingen voor nutsvoorzieningen;
- Leefgebieden en corridors voor zeer veel soorten planten en dieren;
- Accentueren van het omringende landschap;
- Recreatief netwerk van bermen en taluds (wandelen, fietsen, ...).

Maar al te vaak wordt de focus gelegd op de actueel waardevolle bermen. Het beheer wordt aangepast aan de ter plekke zeldzamere soorten. De natuurwaarde van bermen begroeid met banale soorten in intensief landbouwgebied is eerder beperkt, maar het maakt deze bermen niet minder belangrijk gezien ze de enige extensief beheerde zone vormen. Het actueel niet voorkomen van zeldzame soorten is geen argument om van natuurtechnisch beheer af te zien. Planten hoeven niet zeldzaam te zijn om een bijdrage te leveren als pollen- en nectarleverancier voor bestuivende insecten.

1.3. Doel

Door middel van een bermbeheerplan wordt getracht de landschappelijke en ecologische waarde van de bermen in Herne te versterken en waar mogelijk te verhogen. Dit omvat enkel de bermen in gemeentelijk beheer. De verhoging van de soortenrijkdom van zowel flora als fauna staat in het beheer centraal. Er zal ook bekeken worden of de maaibeurten niet meer kunnen gespreid worden in de tijd om op regelmatige basis aanvoer van maaisel te hebben voor het proefproject 'hergebruik maaisel als grondstof'. Daarnaast worden bij het formuleren van de beheervoorstellen steeds de technische (arbeidsvolume en werkplanning) en financiële consequenties indachtig gehouden.

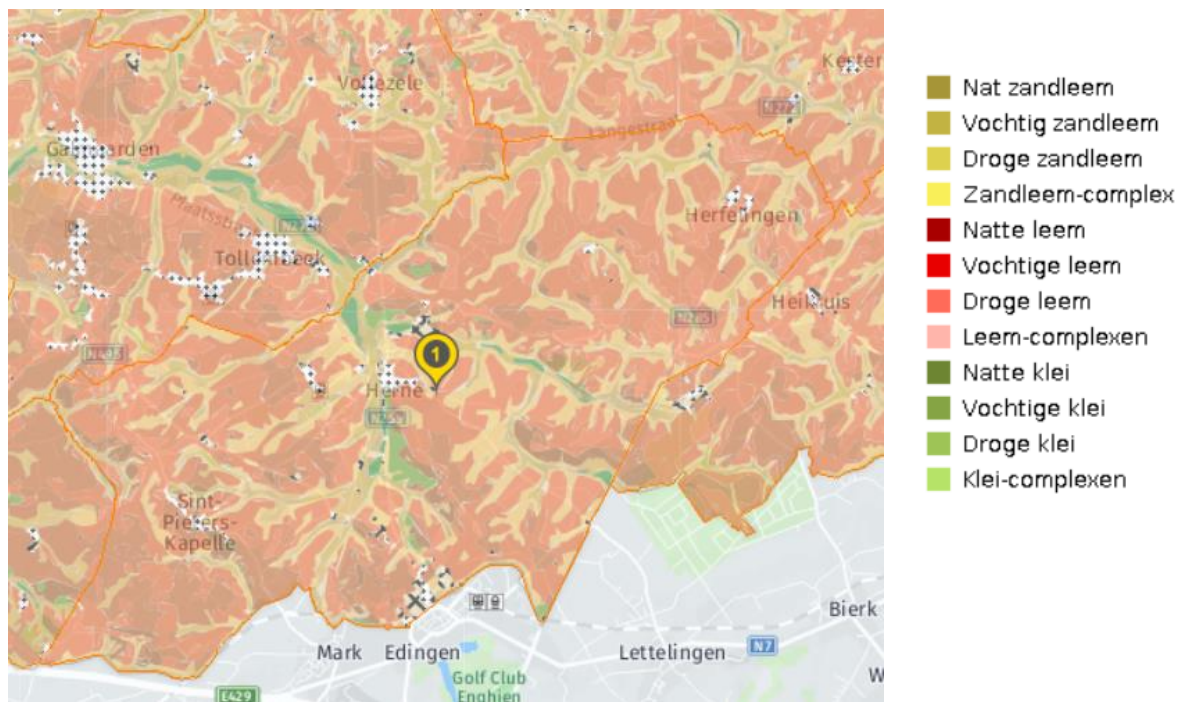
Samengevat:

- Reductie van het bermmaaisel op lange termijn en een makkelijk te implementeren bermbeheer;
- Spreiding van de hoeveelheid bermmaaisel over de tijd;
- Ontwikkelen van meer gevarieerde en stabiele biotopen.

1.4. Situering

Herne is een gemeente gelegen in de provincie Vlaams-Brabant. De gemeente maakt deel uit van het arrondissement Halle-Vilvoorde. Herne heeft een oppervlak van 942,93 km³ en telde op 1 januari 2021 6706 inwoners. De gemeente maakt deel uit van het Pajottenland en grenst aan de gemeenten Bever, Galmaarden, Gooik, Pepingen en aan de taalgrens met de provincie Henegouwen.

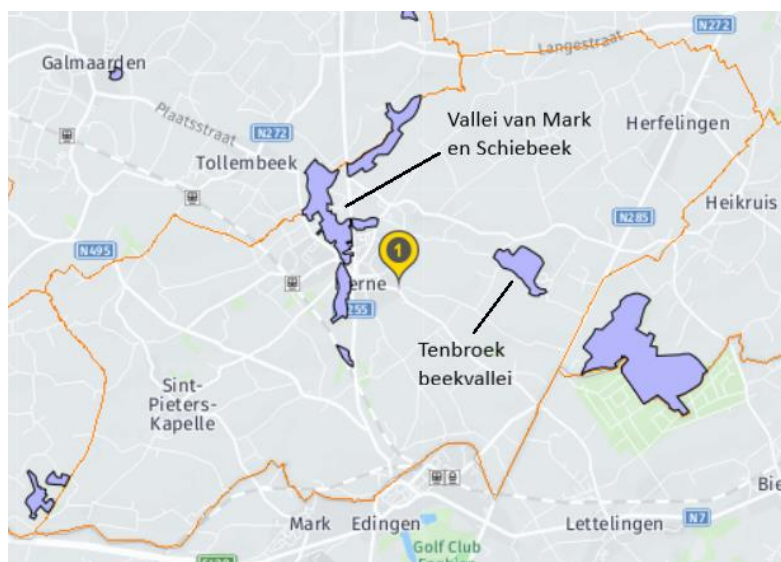
De bodem in Herne bestaat voornamelijk uit leem maar er zijn ook enkele kleibodems (o.a. vallei van Mark en Schiebeek) terug te vinden (Figuur 1).

Figuur 1: Bodemkaart Herne (bron: geopunt.be)

In Herne zijn er twee waardevolle valleigebieden terug te vinden, namelijk de vallei van Mark en Schiebeek en de Tenbroekbeekvallei (Figuur 2). Beide gebieden zijn onderdeel van het Vlaams Ecologische Netwerk (VEN). De Vallei van Mark en Schiebeek is ook een habitatrichtlijngebied.

Bermen die zich in de onmiddellijke omgeving van een zone met een grotere biologische waarde bevinden, kennen grotere potenties om zelf ook een ecologische waarde te ontwikkelen en te fungeren als ecologische verbinding. De biologische waarde in een gebied dient dan ook in rekening genomen te worden bij de definitieve bepaling van het gewenste maairegime.

Figuur 2: VEN gebieden Herne (bron: geopunt.be)

2. Methode

Voor de inventarisatie en determinatie van de bermen werd de methode gebaseerd op Zwaenepoel (1998). Hierbij werd gebruik gemaakt van 37 vegetatietypes.

Er werd geïnventariseerd van begin juli tot eind september 2021.

De sleutel met de 37 vegetatietypes is een wetenschappelijk product, gemaakt op basis van een computerclustering met het programma TWINSPAN, waarbij aan- of afwezigheid van een soort gebruikt wordt, maar ook andere gegevens zoals de bedekking van die soorten. Elke sleutel bevat telkens de meest typerende plantensoorten voor een bepaald vegetatietype en/of milieu (Zwaenepoel, 1998).

Per geïnventariseerde berm werd op basis van de opnames van de aanwezige vegetatie het vegetatietype bepaald. Deze vegetatietypes worden vervolgens visueel voorgesteld op een vegetatiekaart. Dat zal een lappendeken vormen van vegetatietypes en zal niet de kaart vormen waarmee de mensen die het beheer uitvoeren het veld in moeten.

Op basis van de inventarisatie van de wegbermen, hun zeldzaamheid, Rode lijstsoorten en relictvegetatie wordt er een toekenning gedaan aan de bermen. Deze toekenning bestaat uit de categorieën:

- **Zeer waardevolle bermen:** bermen die gelegen zijn in een stabiel voorkomen van zeldzame en/of kwetsbare plantensoorten. Hierbij is ecologisch bermbeheer prioritair. Waardevolle soorten in bermen zijn o.a. gewone engelwortel, gewone berenklauw, gewoon biggenkruid, knoopkruid, koninginnenkruid, margriet, moerasspirea, rode klaver, veldzuring, veel vlinderbloemigen, ... eigenlijk alle soorten die voor een stevig bloeiaspect kunnen zorgen en veel insecten aantrekken. Daarnaast uiteraard ook de Rode lijstsoorten en bermen met een grote soortenrijkdom.
- **Waardevolle bermen:** hierbij is er op heden een gevarieerde en waardevolle vegetatie aanwezig. Het behouden en/of verder ontwikkelen is dan ook verantwoord. Een berm telt gemiddeld 28 soorten op een proefvlak van 25 m². Om soortenrijk te zijn heb je dus beduidend meer soorten nodig op die oppervlakte. De mooiste bermen hebben vaak 35-45 soorten op die oppervlakte.
- **Matig waardevol:** hier gaat het vooral om het esthetisch aspect: hoe minder soorten, hoe minder waardevol, maar bepaalde soorten zoals fluitenkruid kunnen voor een tijdelijk mooi bloeiaspect zorgen.
- **Minder waardevol:** bermen die op heden minder waardevol zijn, maar die door hun ligging mits een natuurgericht beheer naar een waardevolle berm kunnen evolueren. Minder waardevol is veel verstoring, veel brandnetel, veel akkeronkruiden, weinig bloeiaspect, geen Rode lijstsoorten, nauwelijks fauna, grazig maar bloemarm, veel verkeer dat in de berm uitwijkt; onderbreking door opritten van huizen, ...

Op basis van de inventarisatie, de toekenning van de waarde-oordelen en het gewenste vegetatietype worden beheersvoorstellen gedaan. Wanneer blijkt dat deze praktisch niet haalbaar zijn op het terrein zal overgegaan worden op een vereenvoudiging. Hierbij kan rekening gehouden worden met biotische en abiotische factoren.

3. Resultaten

3.1. Algemeen

De inventarisatie van de bermen in 2021 werd uitgevoerd op basis van de bermen die in het eerdere bermbeheerplan (op basis van inventarisatie in 2014) werden opgelijst. In Herne hebben de te beheren bermen een totale lengte van 179734,58 m.

3.2. Rode Lijstsoorten

Er werden in de bermen van Herne enkele plantensoorten teruggevonden die op de Rode Lijst van Vlaanderen staan. Rode Lijsten geven aan wat de kans op uitsterven is van een soort in een bepaalde regio.

Kamgras (*Cynosurus cristatus*) – Bijna in gevaar

Kamgras is een lage tot middelhoge grassoort. Het is een kortlevende-overblijvende plant die voornamelijk in de zomer bloeit (juni-juli).

Het is een windbestuiver die voorkomt op vochthoudende tot vrij droge, tamelijk voedselrijke, zwaardere bodems. Kamgras is redelijk maaitolerant en bestand tegen een redelijke bemesting en dicotyledonische herbiciden. Een zekere bodemverdichting is begunstigend.

Figuur 3: Kamgras (bron: ecopedia.be)

Knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*) – Bijna in gevaar

Knolboterbloem is een kruidachtige plant die tamelijk klein blijft (20-60 cm). Het is vooral te herkennen aan een ondergronds knolletje en aan de teruggeslagen vijf gele kelkblaadjes en de geribbelde stengel onder de gele bloemen. De bloeiperiode loopt vanaf april tot juni.

De plant komt voor op drogere bodems die voedselarm tot matig voedselrijk zijn. Knolboterbloem is matig tot redelijk maaitolerant.

Figuur 4: Knolboterbloem (bron: ecopedia.be)

Witte waterkers (*Nasturtium officinale*) – Bijna in gevaar

Witte waterkers is een kruid dat bij voorkeur in ondiep stromend water groeit. Het komt vooral voor in of nabij helder, zuurstofrijk, koud, zuiver water van beken, sloten en moerassen. De soort kan in matig voedselrijke tot zeer voedselrijke omgevingen voorkomen.

Witte waterkers is een meerjarige plant die bloeit vanaf mei tot september.

Figuur 5: Witte waterkers (bron: floravannederland.nl)

Om deze soorten te beschermen dient het maaibeheer uitgevoerd te worden in functie van het behoud van de soorten.

3.3. Analyse van de vegetatietypes

In totaal werden er in Herne 332 bermen geïnventariseerd. Bij 48 bermen is het vegetatietype niet bepaald doordat er net gemaaid was of doordat de determinatie niet eenduidig was.

In de geïnventariseerde bermen in Herne waarbij het vegetatietype werd bepaald komen 23 verschillende vegetatietypes voor (Tabel 1).

De 3 belangrijkste vegetatietypes (>10%) in Herne zijn **type 6: Zevenblad-Ridderzuring** (19,37 %), **type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad** (17,25 %), en **type 29: Straatgras-Grote weegbree** (12,32 %). Het totale aandeel van deze vegetatietypes is 48,94 %.

Vegetatietypes die minder vaak voorkomen zijn type 3: Liesgras-Rietgras (1,76 %), type 14: Scherpe boterbloem-Rode klaver (3,87 %), type 17: Gewoon Pastinaak-Akkerwinde (1,41 %), type 18: Witte klaver-Engels raaigras (4,23 %), type 21: Fijne kervel-Gewone Glanshaver (7,04 %), type 23: Klein streepzaad-Duizendblad (9,86 %), type 25: Vlasbekje-Sint-Janskruid (5,28 %), type 27: Grote klaproos-

Gewone raket (5,63 %), type 28: Vogelmuur-Herderstasje (5,99 %). Het totale aandeel van deze bermen is 45,59 %.

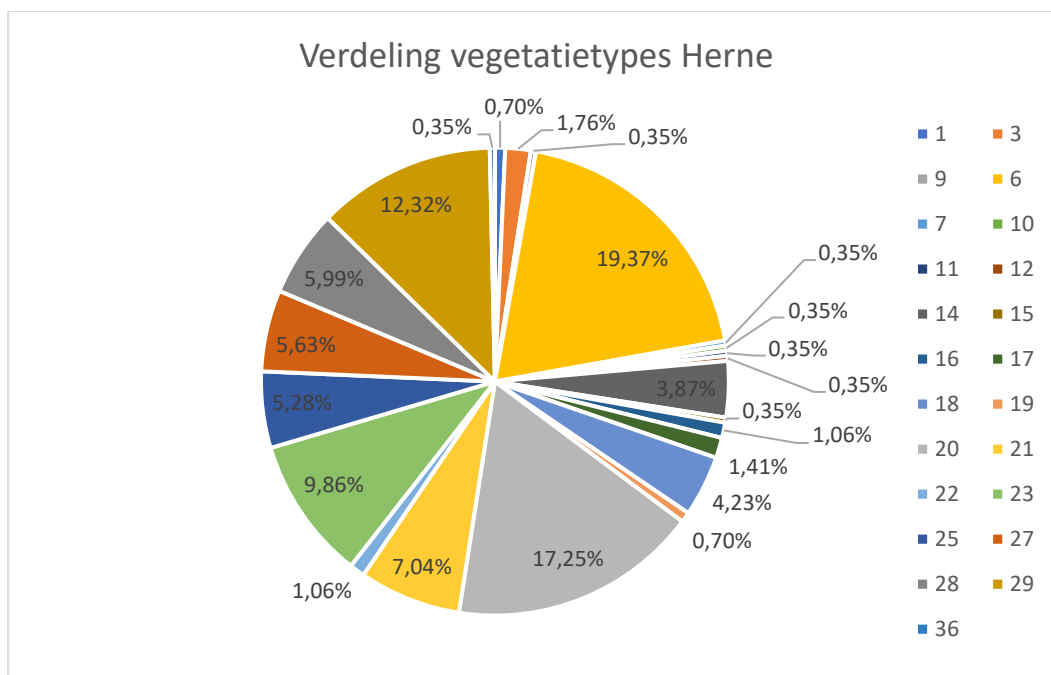
Enkele types komen maar één tot drie keer voor:

- Type 1: Grote wederik-Koninginnenkruid
- Type 9: Harig wilgenroosje-Riet
- Type 7: Dolle kervel-Ijle dravik
- Type 10: Geel Nagelkruid-Schaduwgras
- Type 11: Glad walstro-Plantago media
- Type 12: Schermhavikskruid-Vlasbekje
- Type 15: Bleeksporig bosviooltje-Bosanemoon
- Type 16: Moerasrolklaver-Egelboterbloem
- Type 19: Veldlathyrus-Gulden Sleutelbloem
- Type 22: Witte honingklaver-Hopklaver
- Type 36: Gewone dophei-Pijpenstrootje

Het totale aandeel van deze types is 5,97 %.

Tabel 1: Overzicht van de aangetroffen vegetatietypes in Herne

Nummer	Naam	Percentage	Aantal
1	Grote wederik-Koninginnenkruid	0,70	2
3	Liesgras-Rietgras	1,76	5
9	Harig wilgenroosje-Riet	0,35	1
6	Zevenblad-Ridderzuring	19,37	55
7	Dolle kervel-Ijle dravik	0,35	1
10	Geel Nagelkruid-Schaduwgras	0,35	1
11	Glad walstro-Plantago media	0,35	1
12	Schermhavikskruid-Vlasbekje	0,35	1
14	Scherpe boterbloem-Rode klaver	3,87	11
15	Bleeksporig bosviooltje-Bosanemoon	0,35	1
16	Moerasrolklaver-Egelboterbloem	1,06	3
17	Gewoon Pastinaak-Akkerwinde	1,41	4
18	Witte klaver-Engels raaigras	4,23	12
19	Veldlathyrus-Gulden Sleutelbloem	0,70	2
20	Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	17,25	49
21	Fijne kervel-Gewone Glanshaver	7,04	20
22	Witte honingklaver-Hopklaver	1,06	3
23	Klein streepzaad-Duizendblad	9,86	28
25	Vlasbekje-Sint-Janskruid	5,28	15
27	Grote klaproos-Gewone raket	5,63	16
28	Vogelmuur-Herderstasje	5,99	17
29	Straatgras-Grote Weegbree	12,32	35
36	Gewone dophei-Pijpenstrootje	0,35	1
Totaal		100	284

Figuur 6: Verdeling vegetatietypes Herne

Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de verschillende types en hun bijhorende aangewezen maaibeheer. Bij de vegetatietypes die slechts 1-3 keer voorkomen wordt enkel het maairegime bepaald. Figuur 7 geeft de verspreiding van de vegetatietypes over het grondgebied van Herne weer.

Type 1: Grote wederk-Koninginnenkruid

Om de bloemenrijkdom te behouden en de verruigingsprocessen tegen te gaan, wordt voorgesteld om jaarlijks eind september-begin oktober te maaien.

Type 3: Liesgras-Rietgras

Dit type is te vinden in de meeste sloten en baangrachten langs de landelijke wegen. Het zijn vooral grazige sloten en grachten met liesgras en rietgras. Beide soorten houden stand bij verontreinigd water in de gracht. Voorts komen er verschillende moerasplanten in voor zoals de veerdelig tandzaad, grote waterweegbree, grote kattenstaart en kluwenzuring. Het voorkomen van dit type is vooral gebonden aan het slootbeheer dan aan het bermbeheer.

Dit type biedt weinig mogelijkheid tot overgang naar een soortenrijk of bloemrijk alternatief type, dit vooral door de aanrijking met nutriënten van de aanliggende grachten. Er wordt dus gestreefd naar een behoud en verdere ontwikkeling van het type. Soortenrijkere, bloemrijkere varianten van het type kunnen met goed succes eenmalig gemaaid worden eind september. Hierdoor zullen soorten als heeldaadjes, koninginnekruide, margriet, pinksterbloem, gewone brunel het goed doen, en zal de bloeiwaarde toenemen.

Type 6: Zevenblad-Ridderzuring

De kernsoorten van deze gemeenschap zijn zeer resistente, algemene soorten als gewone glanshaver, kruipende boterbloem, gewone kropaar, gestreepte witbol, zevenblad, ridderzuring, grote brandnetel of witte dovenetel. Omdat deze soorten vaak een degradatiestadium van allerlei mogelijke andere gemeenschappen indiceren, is het type echter nog zeer divers.

Geen enkel type is zo weinig aan een bepaalde bodemtextuur gebonden als dit hier, hoewel een optimum op zand- en leemhoudende bodems niet te ontkennen valt. De bodem-pH kan variëren van sterk zuur tot basisch. Neutrale bodems zijn echter regel. Voedselrijke bermen zijn de regel. De bodem is matig tot goed vochtig. Er is een variatie in bembreedte van 1 tot meer dan 10 m. Het type tolereert zowel beschaduwing als het volle licht. Het type komt overal in Vlaanderen voor. Vermoedelijk meer dan 60% van alle wegbermen behoren ertoe.

Het type kent een matig uitgesproken bloeiaspect waar gewone berenklaauw, zevenblad, fluitenkruid, witte dovenetel, ridderzuring en kruipende boterbloem het belangrijkste aandeel in hebben.

Maaibeheer: Om tot bloemrijkere vegetaties te komen kan er gemaaid worden half mei en na 15 september. Zo wordt er gemaaid voor de zaadzetting van de dominante grassoorten.

Type 7: Dolle kervel-Ijle dravik

Dit type toont meestal een sterke verruiging aan en er worden dan ook geen maatregelen genomen om het te bestendigen. Door afvoer van het maaisel bij de maaibeurt van 15 juni en 15 september zal het geleidelijk in oppervlakte afnemen.

Type 9: Harig wilgenroosje-Riet

Eenmalig maaien eind september met afvoer van maaisel is aangewezen.

Type 10: Geel Nagelkruid-Schaduwgras

Eén keer maaien per jaar eind september met afvoer van maaisel is aangewezen. Of een onregelmatig maaibeheer eens in de drie jaar.

Type 11: Glad walstro-Plantago media

Vroeg maaien is af te raden doordat interessante soorten vanaf mei of zelfs nog vroeger kunnen bloeien. Dit type kan in juli gemaaid worden, en een tweede keer in oktober.

Type 12: Schermhavikskruid-Vlasbekje

Indien verschrallingsbeheer noodzakelijk is voor de ontwikkeling van het type, kan men best tweemaal per jaar maaien. **Een eerste keer maaien in juli en een tweede keer in oktober.**

Type 14: Scherpe boterbloem-Rode klaver

Typische soorten voor dit bermtypen zijn groot streepzaad, scherpe boterbloem, rode klaver, knoopkruid, veldzuring, grote vossenstaart. Klepelen, bemesting en herbicidengebruik zijn nadelig en zorgen voor degradatie van het type.

Maaibeheer: twee keer maaien per jaar, maaidata variëren. Late eerste maaibeurt is het meest gewenst, bv. half juli.

Type 15: Bleeksporig bosviooltje-Bosanemoon

Om de bloei van de vroege lentebloeiers niet te verstoren is een latere eerste maaibeurt aan te bevelen (eind juli). Een tweede maaibeurt volgt eind september.

Type 16: Moerasrolklaver-Egelboterbloem

Voor dit type zou het volstaan om te maaien in juli en oktober.

Type 17: Gewoon Pastinaak-Akkerwinde

Maaibeheer: weinig interessants te bieden dus proberen te laten evolueren door twee keer te maaien per jaar met afvoer van maaisel. De bermbesluitdata zijn geschikt. **15 mei is nog beter.**

Type 18: Witte klaver-Engels raaigras

Dit type kan worden aangetroffen op kleibodems, met regelmatig vermenging van zand of steenslag. De zuurtegraad van de matig stikstofrijke tot stikstofrijke bodems varieert van neutraal tot matig basisch. De bloei in de bermen met een gemiddelde soortenrijkdom, wordt bepaald door peen, rode klaver, duizendblad, kleine klaver en herfstleeuwentand.

Door de geringe verwantschap met andere bermtypes is een overgang naar een ander type dan ook weinig waarschijnlijk, maar niet ondenkbaar. Verdere ontwikkeling van het type lijkt hier dan ook aangewezen. Hiervoor kan men best tweemaal per jaar maaien in half mei en eind september, met afvoer van het maaisel.

Type 19: Veldlathyrus-Gulden Sleutelbloem

Maaibeheer: twee keer maaien per jaar (half mei en eind september) met afvoer van maaisel.

Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad

Gewone glanshaver is de frequentste dominant, gestreepte witbol, kweekgras, ruw beemdgras en nog een twaalfal andere soorten kunnen als dominant voorkomen. Bijna alle bodemsoorten behoren tot de mogelijkheden. Het aandeel bodems met steenslagbijmenging scoort erg hoog. Er is een variatie in bodem-pH van zwak zuur tot zwak alkalisch. De bodem is gemiddeld matig stikstofrijk tot stikstofrijk en meer dan matig vochtig. De gemiddelde bermbreedte bedraagt 3,5 m. Er is een variatie in breedte van 1 tot meer dan 10 m.

Het type kent een sterk uitgesproken bloeiaspect. Peen, scherpe boterbloem, ridderzuring, bijvoet, gewone berenklauw, akkerdistel, duizendblad, gewone paardenbloem, fluitenkruid, zevenblad en witte dovenetel hebben het belangrijkste aandeel in het bloeiaspect.

Maaibeheer: twee keer maaien per jaar, met een eerste maaibeurt zo vroeg mogelijk bv. half mei en tweede eind september. Dit type verdraagt ook andere beheersmaatregelen, maar na half mei maaien is niet aangeraden.

Type 21: Fijne kervel-Gewone Glanshaver

Dit type is het type waarin gewone glanshaver optimaal staat. Het gaat meestal om soortenarme vegetaties met vooral een grazig uitzicht, alhoewel boerenwormkruid, bijvoet, knoopkruid en avondkoekoeksbloem voor een bloemrijk aspect kunnen zorgen. Behalve het vermelde bloeiaspect heeft dit type weinig kwaliteiten.

Maaibeheer: nietsdoen is de klassieke beheersmaatregel en is vooral gunstig voor de bloemenrijkdom. Voor de soortenrijkdom en zeldzaamheidswaarde is een maaibeheer van 2 keer per jaar met afvoer van het maaisel beter. **Hier kan er gemaaid worden in de tweede helft van mei en na 15 september.**

Type 22: Witte honingklaver-Hopklaver

Maaibeheer: het type is niet speciaal waardevol, maar het kan toch behoorlijk bloemrijk zijn. Om het bloeiaspect te behouden kan één maaibeurt uitgevoerd worden na half september.

Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad

De belangrijkste kwaliteit van dit type is niet gelegen in zeldzaamheden, maar in een uitgesproken bloei van rode klaver, peen, scherpe boterbloem, gewone berenklauw, duizendblad, klein streepzaad e.a. Veel soorten bloeien in voorzomer en zomer en zijn dus niet gediend met een 15 juni - maaibeurt. Voor dit type wordt voor het beheer een maaibeurt half mei en half september gesuggereerd.

Type 25: Vlasbekje-Sint-Janskruid

Sint-Janskruid, vlasbekje en rapunzelklokje zijn de meest typische soorten. Gewone glanshaver, kweekgras, rood zwenkgras en gewoon struisgras zijn de meest voorkomende (co)dominanten.

Alle overgangen tussen puur zand en leem komen voor. Zandleembodems zijn het frequentst. Er is een zeer ruime variatie in bodem-pH van sterk zuur tot zwak alkalisch. De bodem is gemiddeld meer dan matig stikstofrijk, maar er is ruime variatie mogelijk.

Het type kent een matig uitgesproken bloeiaspect. Peen, bijvoet, duizendblad, vlasbekje, klein streepzaad, boerenwormkruid, Sint-Janskruid, kruipende boterbloem en voederwikke hebben hier het grootste aandeel in. Hoofdbloei tussen juni en september.

Maaibeheer: Om tot een bloemrijke berm te komen kan er tweemaal gemaaid worden. Een eerste maal in juli, een tweede maal in oktober.

Type 27: Grote klaproos-Gewone raket

De naamgevende soorten en Canadese fijnstraal zijn hier het meest typisch. Soorten als heermoes, klein kruiskruid, kompassla, gewoon struisgras en ijle dravik staan hier optimaal. Er zijn geen echte dominanten.

Alle, vooral sterk antropogeen beïnvloede bodems zijn geschikt. Eerder stikstofrijk en gemiddeld droog. De bermbreedte varieert van 1m tot meer dan 10m. Het type komt vermoedelijk overal voor.

Hoge mei-, juni-, oktober- en novemberbloeipercentages kenmerken het type. In dynamische milieus zal er een sterk bloeiaspect zijn.

Maaibeheer: maaien leidt meestal tot het verdwijnen van het type. Om het type te laten verdwijnen ten voordele van stabielere types is het voldoende om te maaien en het maaisel af te voeren.

Type 28: Vogelmuur-Herderstasje

Herderstasje, paarse dovenetel, echte kamille, vogelmuur en gewone spurrie zijn de meest typische soorten, maar nog tientallen anderen, veelal (voormalige) akkeronkruiden, komen ook optimaal in dit type voor. De hoge november- en decemberbloeipercentages zijn het opvallendste fenologische kenmerk van dit type. De gemiddelde soortenrijkdom van dit type bedraagt 30,7.

Alle bodemtypes komen in aanmerking voor het type. Er is een variatie in bodem-pH van zwak zuur tot neutraal. Het type komt zowel op kalkrijke als kalkarme bodem, weliswaar met een nogal afwijkende flora. De bodem is gemiddeld matig stikstofrijk tot stikstofrijk. De bodem is gemiddeld matig vochtig.

Maaibeheer: niet de bedoeling het type te behouden. Variërende maaidata en frequentie mogelijk.

Type 29: Straatgras-Grote weegbree

De meest typische soorten zijn straatgras, grote weegbree, varkensgras en schijfkamille. Engels raaigras of straatgras domineert gewoonlijk de vegetatie. Het type kan ontwikkelen op quasi elke

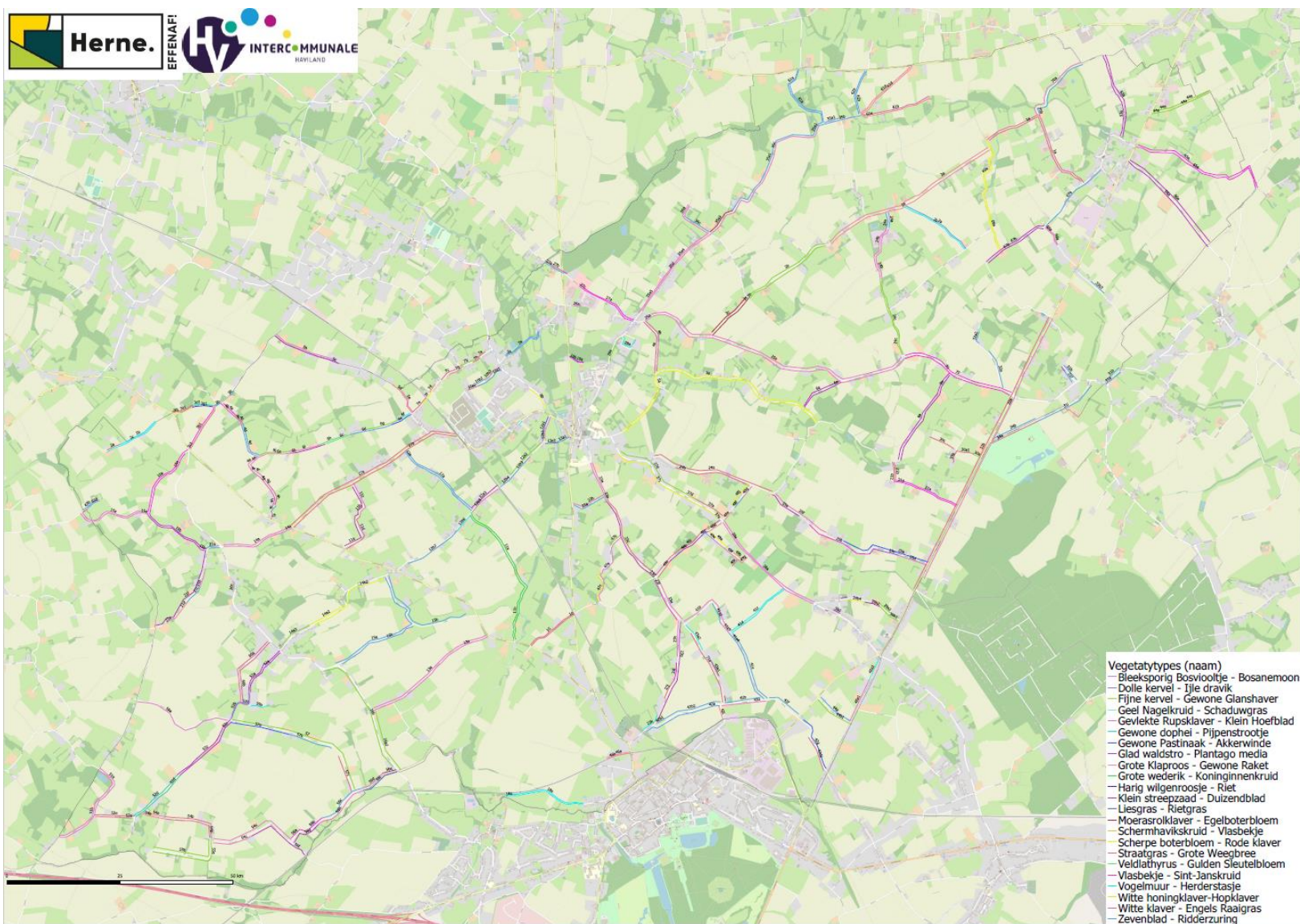
bodemsoort. De bodem is behoorlijk stikstofrijk en matig vochtig tot vochtig. Al kunnen andere variaties ook voorkomen.

Het bloeiaspect is beperkt. De meeste soorten kunnen bloeien tot de eerste vorst.

Om tot bloeirijke vegetatie te komen kan er gemaaid worden in de tweede helft van mei. Een tweede maaibeurt kan volgen na 15 september. Dominante grassoorten krijgen zo minder de kans om tot zaad te komen, waardoor bloeirijke soorten meer kans krijgen.

Type 36: Gewone dophei-Pijpenstrootje

De aanwezige soorten zijn een indicatie voor voedselarme graslanden. 1x per jaar maaien en afvoeren in de nazomer zal het aangewezen maaibeheer zijn.

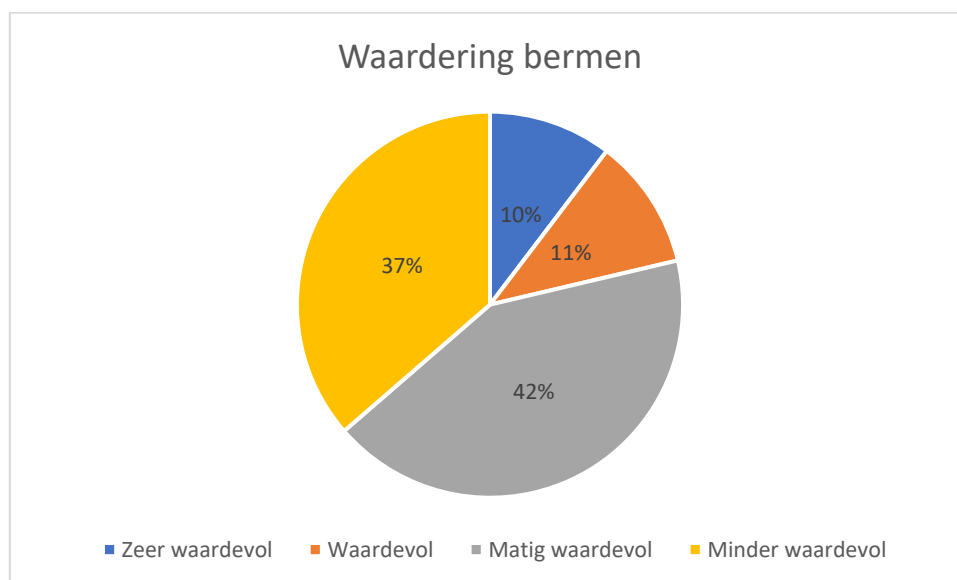
Figuur 7: Overzichtskaart Herne met vegetatietypes van de bermen

3.4. Waardering bermen

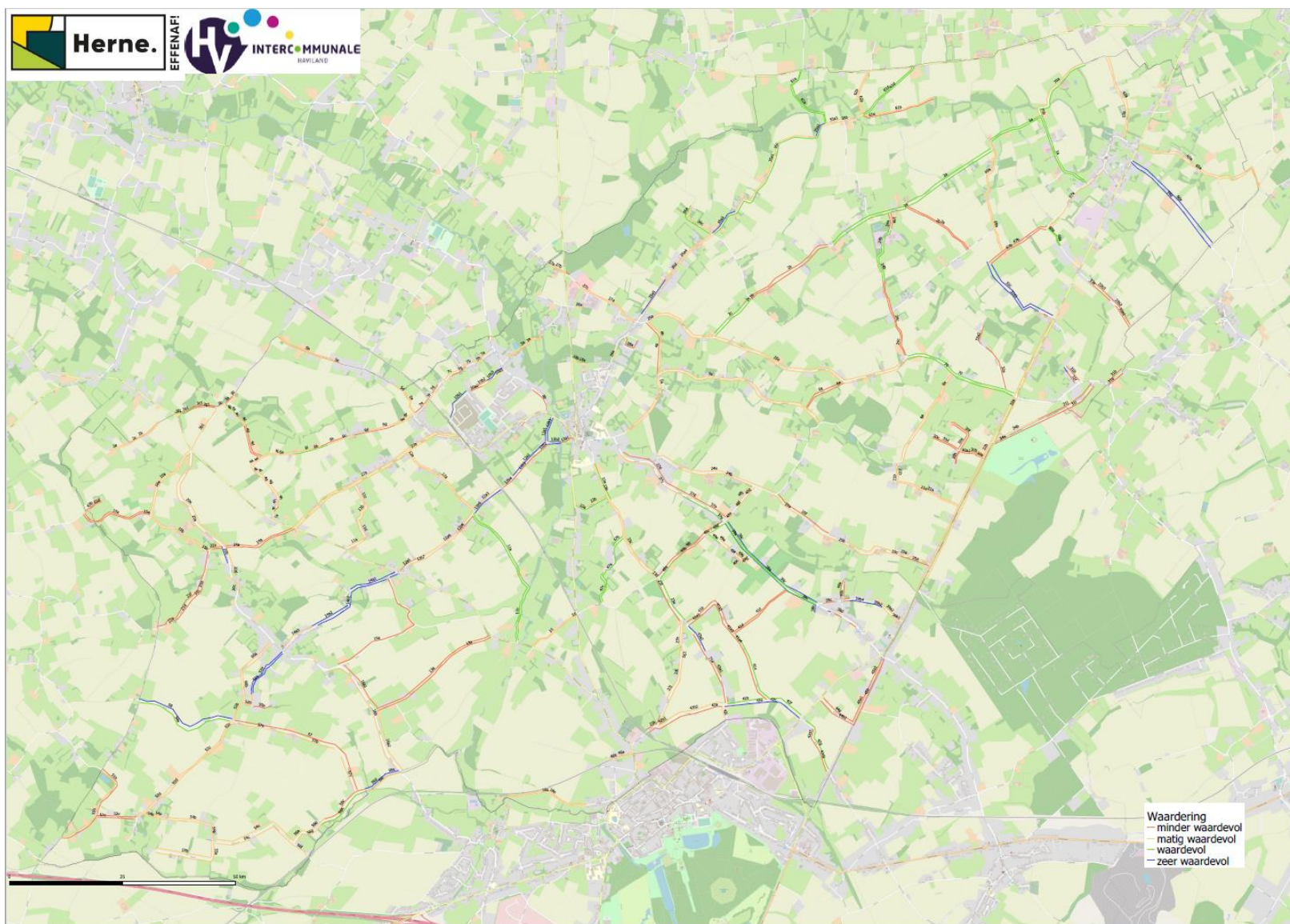
Per berm werd - zoals hierboven al werd beschreven - een waardering toegekend van zeer waardevol tot minder waardevol (figuur 9). Voor deze waardering bestaat er geen vastomlijnde methode. Het toekennen van een waardering werd gebaseerd op de soortenrijkdom, de aanwezige soorten, het vegetatietype, de verstoring en het potentieel van de berm.

In Herne bleek 10 % van de bermen zeer waardevol te zijn en 11 % waardevol, 42 % van de bermen was matig waardevol en 37 % minder waardevol (Figuur 8).

Voor de zeer waardevolle bermen zal het maairegime afgestemd moeten worden op het vegetatietype of op het voorkomen van een Rode Lijstsoort. Voor de minder waardevolle of waardevolle hoeft er niet meteen een verandering te komen in het maairegime. Bij de matig waardevolle zal gekeken worden naar eventuele successietypes of biologische potenties. In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de zeer waardevolle bermen in Herne. Ook wordt er weergegeven in welke berm een Rode Lijstsoort werd teruggevonden.

Figuur 8: Waardering bermen Here

Figuur 9: Overzichtskaart Herne met toegekende waardering bermen

Tabel 2: Overzicht zeer waardevolle bermen in Herne

Nummer	Straatnaam	Vegetatietype	Opmerking
10b1	Lorengstraat	Niet bepaald	
10b3	Lorengstraat	Type 20: Gevlekte rupsklaver-Klein hoefblad	Aanwezigheid knolboterbloem
12a1	Rendries	Type 3: Liesgras-Rietgras	
12a2	Rendries	Type 21: Fijne kervel-Gewone Glanshaver	Aanwezigheid knolboterbloem
12b1	Rendries	Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	
12b5	Rendries	Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	
13a2	Centrum	Type 3: Liesgras-Rietgras	
13b2	Centrum	Niet bepaald	
14a1	Brikstraat	Niet bepaald	
14a2	Brikstraat	Type 14: Scherpe boterbloem-Rode klaver	
14b1	Brikstraat	Niet bepaald	
14b2	Brikstraat	Type 14: Scherpe boterbloem-Rode klaver	
20b	Geraardbergsestraat	Niet bepaald	
31g	Terlindenstraat	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	Aanwezigheid kamgras
32c	Beeldekensstraat	Niet bepaald	Aanwezigheid knolboterbloem
32d1	Beeldekensstraat	Niet bepaald	
35a2	Leenstraat	Type 6: Zevenblad-Ridderzuring	
35a3	Leenstraat	Type 16: Moerasrolklaver- Egelboterbloem	
35a5	Leenstraat	Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	
38a3	Van Cauwenberghelaan	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	
38b	Van Cauwenberghelaan	Niet bepaald	Aanwezigheid knolboterbloem
38c	Van Cauwenberghelaan	Niet bepaald	
39b2	Broekstraat	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	
39b3	Broekstraat	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	
39b4	Broekstraat	Type 14: Scherpe boterbloem-Rode klaver	Aanwezigheid knolboterbloem
42c	Groenstraat	Niet bepaald	
42e	Groenstraat	Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	
43a2	Moerstraat	Type 28: Vogelmuur-Herderstasje	Aanwezigheid knolboterbloem
52a	Manhovestraat	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	
56d	Torreborre	Type 20: Gevlekte Rupsklaver-Klein Hoefblad	Aanwezigheid witte waterkers
56e	Torreborre	Type 16: Moerasrolklaver- Egelboterbloem	Aanwezigheid witte waterkers
66a	Mollestraat	Type 23: Klein streepzaad-Duizendblad	

3.5. Bermbeheerplan 2014

In het bermbeheerplan van Herne dat werd opgesteld in 2014 werden alle bermen eerst ingedeeld naargelang ecologische waardevol of minder waardevol, dit in eerste instantie volgens de typologie van het Vlaams gewest. Bermen die werden aangeduid als waardevol werden geclassificeerd volgens Zwaenepoel vegetatietype. Het Zwaenepoel vegetatietype werd in totaal van 38 bermstroken bepaald. In deze 38 bermstroken werden in totaal 9 verschillende types teruggevonden (Tabel 3). Type 14: Scherpe boterbloem-rode klaver bleek het meeste voor te komen.

Tabel 3: Vegetatietypes bepaald in het bermbeheerplan 2014 Herne

Nummer	Bermtypes	Aantal bermsecties
3	Liesgras-Rietgras	6
7	Dolle kervel-Ijle dravik	5
14	Scherpe boterbloem-Rode klaver	14
16	Moerasrolklaver-Egelboterbloem	1
18	Witte klaver-Engels raaigras	3
19	Veldlathyrus-Gulden sleutelbloem	1
21	Fijne kervel-Gewone glashaver	5
23	Klein streepzaad-Duizendblad	1
28	Vogelmuur-Herderstasje	2

Het belangrijkste type dat bij de inventarisatie in 2014 werden bepaald was type 14: Scherpe boterbloem-rode klaver. Andere belangrijke types waren type 3: Liesgras-Rietgras, type 7: Dolle kervel-ijle dravik en type 21: Fijne kervel-Gewone glashaver. In 2021 waren de types 6: Zevenblad-Ridderzuring, 20: Gevlekte rupsklaver-Klein Hoefblad en 29: Straatgras-Grote weegbree de vaakst voorkomende types. Het procentueel aandeel van elk type in 2014 en 2021 valt echter niet te vergelijken doordat in 2014 enkel een type werd bepaald bij waardevolle bermen. In 2021 werd voor bijna elke bermsegment een type bepaald waardoor weinig waardevolle types die wijzen op veel verstoring zoals type 29 en type 6 vaak voorkomend waren.

In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de bermsegmenten waar zowel in 2014 als in 2021 een vegetatietype is bepaald en waarvoor het maairegime afgestemd was op het doeltype. Er zijn slechts enkele bermsegmenten waarvoor zowel in 2014 als in 2021 een vegetatietype is bepaald. In 2014 werd enkel een vegetatietype bepaald voor bermsegmenten die als waardevol werden beschouwd volgens de typologie van het Vlaams Gewest. Ook wijzigingen aan de bermen door bijvoorbeeld wegenwerken hebben er voor gezorgd dat niet alle bermsegmenten uit het beheerplan van 2014 niet identiek werden overgenomen in dit bermbeheerplan.

Tabel 4: Evaluatie vegetatietypes bepaald in het bermbeheerplan Herne in 2014.

Straatnaam	Berm-nummer 2021	Vegetatie-type 2014	Doeltype 2014	Maaieregime 2014	Vegetatie-type 2021
Aerebeekstraat	5a	3	3	F	14
Aerebeekstraat	5a	14	14	F	14
Aerebeekstraat	5a	21	23,25 of 14	F	14
Aerebeekstraat	5a	21	23,25 of 15	F	14
Aerebeekstraat	5a	28	28,23 of 14	F	14
Aerebeekstraat	5a	28	28,23 of 14	F	14
Boesmolenstraat	3a	3	3	C	6
Daelstraat	10	21	23,25 of 14	F	29
Daelstraat	10	21	23,25 of 14	F	29
Eysbroeckstraat	15a	14	14	C	20
Hondsbergstraat	70a	21	23,25 of 14	F	20
Kramerijkstraat	3c1	18	18 of andere	F	29
Kwatemstraat	4b	18	18 of andere	F	18
Kwatemstraat	4c	18	28 of andere	F	18
Ponneken	6a	7	7	F	23
Processiestraat	4a	7	7	F	18
Processiestraat	4b	19	19	F	18
Smeyersmarkstraat	11a of 11b	16	16	C	1
Waardestraat	25e	16	16	C	17

In een aantal bermsegmenten is het gevoerde beheer positief gebleken voor de vegetatietypes en werden de doeltypes opgesteld in 2014 teruggevonden bij de typebepaling in 2021 (aangeduid in het groen in tabel 4).

Bij een groot deel van de bermsegmenten waar zowel een vegetatietype werd bepaald in 2014 als in 2021 werd het doeltype opgesteld in 2014 niet teruggevonden in 2021. Mogelijke redenen hiervoor zijn een wijziging van de bermsegmenten door bijvoorbeeld wegenwerken of het toenemen van verstoring in een bepaald bermsegment. Zo wijst vegetatietype 29 op het voorkomen van verstoring.

In 2014 werd in een aantal bermen in Herne groot streepzaad teruggevonden. Deze plantensoort staat op de Rode Lijst aangeduid als bijna in gevaar. In 2021 werd deze plant tijdens de inventarisatie niet teruggevonden.

Reuzenberenklauw werd in 2014 nog teruggevonden in de bermen van Nattendries, Ponneken en de Boesmolenstraat maar in 2021 werd deze exoot niet meer waargenomen tijdens de inventarisatie. Japanse duizendknoop werd in 2014 teruggevonden in de bermen van Smeyersmarkstraat. In 2021 werd deze soort niet meer teruggevonden in de Smeyersmarkstraat maar wel in de bermen van de Halvemaanstraat.

4. Beheerplan

4.1. Knelpunten

Bij het beheren van de bermen om tot ecologische waardevolle te komen kunnen enkele problemen de kop op steken die de ontwikkeling kunnen verhinderen. Voorkomen van invasieve exoten, sluikstorten, gebruik van pesticiden en veelvuldig maaien door derden kunnen ervoor zorgen dat de ontwikkeling van de bermen verhinderd wordt.

4.1.1. Voorkomen en bestrijden van invasieve exoten

Invasieve exoten zijn uitheemse plantensoorten die door menselijk toedoen in onze natuur terecht zijn gekomen. Bepaalde soorten zijn bijvoorbeeld als sierplanten in tuinen aangeplant en daarna in de natuur terecht gekomen. Niet alle uitheemse soorten vormen een probleem wanneer ze in de natuur terecht komen, omdat ze niet overleven, niet uitgroeien tot een plaag of omdat ze geen schade aanrichten. Invasieve exoten vestigen zich echter gemakkelijk en breiden zich sterk uit waardoor ze schade of overlast kunnen veroorzaken. In bermen kunnen twee belangrijke invasieve exoten voorkomen die bestreden dienen te worden: Japanse Duizendknoop en Reuzenberenklauw.

Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*):

Figuur 10: Japanse duizendknoop (bron: ecopedia.be)

Japanse duizendknoop staat gekend als een van de moeilijkst te bestrijden invasieve uitheemse planten. Wanneer de plant opduikt verspreid ze zich zeer snel en neemt ze binnen de kortste keren hele grote oppervlakten in. Grote populaties van Japanse duizendknoop zorgen ervoor dat inheemse soorten verdrongen worden en afsterven en dat de erosiegevoeligheid van bodem verhoogd wordt. Daarnaast kan ze grote schade veroorzaken aan funderingen, verharding en riolering. In de berm zorgt de Japanse duizendknoop ervoor dat de berm zich niet kan ontwikkelen naar een doeltype.

Japanse duizendknoop kan zich op zo goed als elke bodem vestigen in diverse leefmilieus. Het is een diepwortelende vaste plant die bestaat uit een lange holle stengel van 0,5-3 m lang met zijtakken en 5-12 cm grote bladeren eraan. De plant vormt stevige wortelstokken. Japanse duizendknoop vermenigvuldigt zich vooral op vegetatieve wijze en bezit de mogelijkheid om zich terug te vestigen uit ongeveer de helft van de stukjes stengel die een knoop bevatten, alsook elk klein stukje wortelstok. Doordat de plant zich zo makkelijk kan verspreiden maakt dit dat de volledige bestrijding zeer moeilijk is.

Bestrijding van een gevestigde populatie is zeer duur en is niet altijd effectief. Er dient bijgevolg vooral aandacht te worden besteed aan de bestrijding van nieuwe infectiehaarden en een correct onderhoud van de bestaande populaties. Om deze reden is het belangrijk dat deze planten niet mee worden gemaaid in het reguliere bermbeheer. Kleine stukjes stengel of wortelstok die verspreid worden door het maaien zorgen immers voor de verspreiding van de soort. Afbakening van de populatie via paaltjes en linten is een aanrader zodat de uitvoerder tijdens het maaien duidelijk weet waar hij niet mag maaien.

Als maaien toch noodzakelijk is omwille van de verkeersveiligheid, zijn volgende punten van belang:

- Afzonderlijk maaien van de haarden van duizendknoop.
- Maaien op een bepaalde afstand boven het grondoppervlak zodat de wortelstokken of onderste stengeldelen niet worden geraakt.
- Maaien gebeurt bij voorkeur manueel met een bosmaaier, zeis of snoeischaar of anders met een veilige vorm van machinaal maaien (niet klepelen).
- Grondige inspectie en reiniging van het gebruikte materiaal.
- Zorgvuldig en volledig afvoeren en verwerken van het maaisel met Japanse duizendknoop.

Er zijn reeds vele pogingen gedaan met verschillende technieken om Japanse duizendknoop te verwijderen. Dikwijls was de kans op succes vrij gering, zeker bij eenmalige ingrepen. Een strikte opvolging en volhouden van de inspanning gedurende meerdere jaren is steeds noodzakelijk. Bij nieuwe, kleine infectiehaarden is de kans op slagen het grootst. Een combinatie van uitspitten, stengelinjectie en afdekken is dan een optie.

Bij de inventaris die is uitgevoerd in 2021 werd er in de berm van de Halvemaanstraat (bermnummer 59a) Japanse duizendknoop teruggevonden.

Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*):

Figuur 11: Reuzenberenklauw (bron: ecopedia.be)

De reuzenberenklauw is een grote, 2-tot 5 jarige plant die sterk lijkt op de inheemse gewone berenklauw. De inheemse plant is kleiner, met kleinere bloemschermen, een ongekleurde stengel en enkelvoudige handlobbige tot geveerde bladeren terwijl de reuzenberenklauw een tot 10 dm dikke, roodgekleurde stengel heeft met bladeren tot meer dan 1 m groot die dubbel veerdig zijn met brede getande en gelobte slibben.

Het feit dat de plant massaal veel zaden produceert en bovendien zeer grote bladeren produceert maakt dat de soort de inheemse vegetatie volledig kan onderdrukken. De zaden kunnen over korte afstand door de wind worden verspreid en kunnen hun kiemkracht tot 7 jaar bewaren. De bloeiperiode loopt van eind juni tot begin juli.

De reuzenberenklauw is een invasieve exoot die een gevaar kan vormen voor de volksgezondheid doordat het sap van de plant huid overgevoelig maakt voor zonnestraling. Bij zonnig weer kan er daardoor jeuk, forse bloedvergiftiging optreden. Wanneer het sap in de ogen komt kan dit leiden tot blindheid. Niet alleen voor de mens kunnen deze gezondheidseffecten optreden maar voor dieren kan de reuzenberenklauw een gevaar vormen.

Snel ingrijpen is voor de bestrijding bij deze soort de boodschap. Kleine populaties zijn met beperkte inspanningen op relatief korte termijn te bestrijden. Gezien deze soort massaal zaden produceert is het niet mogelijk om de soort via beheer onder controle te houden. Het is dan ook nodig om de bestrijding vol te houden totdat de soort helemaal verdwenen is. Bij relatief kleine groeiplaatsen kunnen de planten met een spade worden uitgestoken. Dit gebeurt best tot op een diepte van minimum 10 cm, net onder de wortelhals, om hergroei te vermijden. Het uitsteken gebeurt het best in de vroege lente, gevolgd door herhaling in de zomer. Er kan ook gemaaid worden, maar er moet dan op gelet worden dat de planten geen noodbloei ontwikkelen. Het maaien dient minimaal 2-3 keer per jaar te gebeuren vanaf begin mei, om te voorkomen dat de plant zaad gaat zetten. Eventueel kan het maaien gecombineerd worden met het inzaaien van competitieve soorten (grassen), om het kiemen van de plant te bemoeilijken. Bij grote groeiplaatsen bestaat er naast maaien nog de optie van begrazing. Begrazing met schapen is een zeer efficiënte methode om reuzenberenklauw te bestrijden, maar moet vroeg genoeg starten (april). Ook ploegen tot 25 cm diep kan in agrarisch gebied.

De methoden dienen 4 tot 7 jaar volgehouden te worden. Dit is immers de maximale duur van levensvatbaarheid van de zaden.

Bij de inventaris die is uitgevoerd in 2021 werd er in de bermen van Herne geen reuzenberenklauw teruggevonden.

4.1.2. Sluikstorten

Het sluikstorten van allerlei afval is een knelpunt dat de nodige aandacht verdient. Zwerfafval kan ervoor zorgen dat het maaien van de bermen en het verweken van het maaiafval vermoeilijkt wordt. Zo kan allerlei klein afval in de maaimachines terecht komen waardoor het maaien verhindert wordt. Daarnaast kan het afval ook een gevaar vormen of hinderlijk zijn voor de groenarbeiders die het maaien uitvoeren (bv scherpe voorwerpen, hondenuitwerpselen, ...).

Zwerfvuil werd opgemerkt in de bermen van de Beeldekensstraat (bermnummer 32c)

Het deponeren van tuinafval in bermen zorgt in eerste instantie voor de aanrijking van de bodem met nutriënten (stikstof) waardoor er verruiging optreedt en ruigtekruiden gaan domineren en soorten die een voedselarme omgeving nodig hebben verdwijnen. De ontwikkeling naar een soortenrijke berm wordt hierdoor verhindert. Er werd gestort maaisel opgemerkt in de berm van de Romeinsebaan (bermnummer 45a1) en van de Lorengstraat (bermnummer 10a1). Zoals te zien is in figuur 10 zorgt het deponeren van groenafval in de bermen voor een aanrijking van de bodem met voedingsstoffen waardoor ruigtekruiden (in dit geval brandnetel) gaan domineren.

Figuur 12: Gestort tuinafval (Lorengstraat - berm 10a1)

4.1.3. Verstoring

Het beschadigen of verstoring van de bodem kan op verschillende manieren veroorzaakt worden. Het uitwijken van auto's in de berm of het parkeren van auto's in bermen, omploegen van de berm gelegen naast een akker, aanleg van nutsleidingen, ... kunnen allemaal zorgen voor de beschadiging van de bodem. Dit is niet altijd problematisch. Lichte beschadiging of verstoring kunnen voor een verhoging van diversiteit zorgen door vestiging van pionierssoorten. Zwaardere beschadiging is wel problematisch voor de ontwikkeling van de berm.

Figuur 13: Voorbeeld van berm met verstoring (Van Cauwenberghelaan - berm 38b)

Bij een eenmalige verstoring (bv. wegenwerken) is dit slechts een tijdelijke situatie en zal na een aantal jaar een meer stabiele vegetatie ontstaan met kruiden en grassen. Bij een herhaalde verstoring (bv. berijding en betreding) is het eerst van belang deze verstoring weg te nemen vooraleer zich een stabiele vegetatie kan vestigen.

Het grote aandeel van type 27 en 29 duidt op sterke verstoring. In het eerste geval veelal door landbouwactiviteiten en in het tweede geval door betreding en berijding.

Figuur 14: Verstoorde berm – uitwijking van landbouwvoertuigen in de berm (Beeldekenstraat - berm32)

4.1.4. Andere knelpunten

In bepaalde bermen aanpalend bij private eigendommen kan het maaien door derden voorkomen. Het ecologische belang van bermen is immers niet altijd gekend bij de bevolking. Wanneer particulieren (een deel van) de berm onder een vorm van gazonbeheer gaan onderhouden, zorgt dit in het algemeen voor een drastische vermindering van soorten. Het sensibiliseren van de bevolking over een goed bermbeheer kan ervoor zorgen dat het maaien door derden wordt vermeden. Gazonbeheer van de berm werd bij de inventaris in 2021 waargenomen in de Beeldekenstraat (bermnummer 32a1 en 32c) en de Romeinsebaan (bermnummer 45a1 en 45b).

In landbouwgebied wordt een berm soms mee opgenomen in de akker of het hooiland ernaast en krijgt zo een ongeschikt bermbeheer. Het omploegen van berm werd vastgesteld in de Terlindenstraat (bermnummer 31j).

Door de bemesting van de intensieve moderne landbouw zijn veel soorten verdwenen en kennen we een verarming van de bermen langs akkers en velden. De akkerkruidenvegetaties ontstaan op bodems die door grondbewerkingen, pesticidengebruik of verkeer kaal werden

4.2. Koesterburen

De Provincie Vlaams-Brabant stelde per gemeente een lijst op van koesterburen. Deze koesterburen zijn planten- en diersoorten die in de gemeente extra aandacht verdienen. Door middel van koestercampagnes werken gemeenten, verenigingen, ... samen om deze koesterburen extra in de kijker te zetten of om soortbeschermingsacties op te stellen. De koesterburen in Herne zijn: bittervoorn (*Rhodeus amarus*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*), ijsvogel (*Alcedo atthis*), veldleeuwerik (*Alauda arvensis*) en de sleedoornpage (*Thecla betulae*).

Bij de inventaris van de bermen uitgevoerd in 2021 werden enkel plantensoorten geïdentificeerd. Wat het merendeel van deze koesterburen (bittervoorn, boerenzwaluw, huiszwaluw, ijsvogel, veldleeuwerik) betreft zijn bermen echter van beperkt belang. Het uitgevoerde beheer van deze bermen heeft dus weinig invloed op deze koesterburen.

Voor de sleedoornpage kan een toegespitst beheer in de bermen mogelijk wel een voordeel opleveren. Een gepast beheer van een berm waarin de soort zou worden aangetroffen, kan dan ook zorgen voor een uitbreiding van de soort binnen deze berm, zodat de aanwezige individuen vervolgens als bronpopulatie kunnen fungeren.

4.3. Optimaal maairegime

De verschillende vegetatietypes met onderscheid naar beheerswijze worden a.d.h.v. verschillende kleuren en codes via GIS op kaart aangeduid (figuur 15). Dit is de kaart van het optimaal maairegime met de verspreiding van de 23 vegetatietypes. **De bermen in het rood zijn de bermen waar geen optimaal maairegime met betrekking tot het vegetatietype kon bekomen worden.**

Vanuit de insteken uit de knelpunten- en potentie-analyse kan er een onderscheid gemaakt worden tussen bijvoorbeeld:

- Bermen waar een beheer gevoerd moet worden om een bepaald type te behouden;
- Bermen die een omvormings- of verbeteringsbeheer vragen om (versneld) tot het gewenste type te kunnen evolueren.

De optimale maairegimes zijn:

A: 2x per jaar maaien met afvoer van maaisel (type 7):

- Datum 1: tussen 15 juni en 15 juli
- Datum 2: tussen 15 september en 15 oktober

B: 2x per jaar maaien met afvoer van het bermmaaisel (types 11, 12, 14, 16 en 25):

- Datum 1: in juli;
- Datum 2: in oktober.

C: 1x per jaar maaien met afvoer van het maaisel – eind september (type 1, 3, 9, 10, 22, 27 en 36);

F: 2x per jaar met afvoer van maaisel (types 6, 17, 18, 19, 20, 21, 23 en 29)

- Datum 1: 15 mei – eind mei
- Datum 2: na 15 september

G: 2x per jaar met afvoer van maaisel (type 15 en 28)

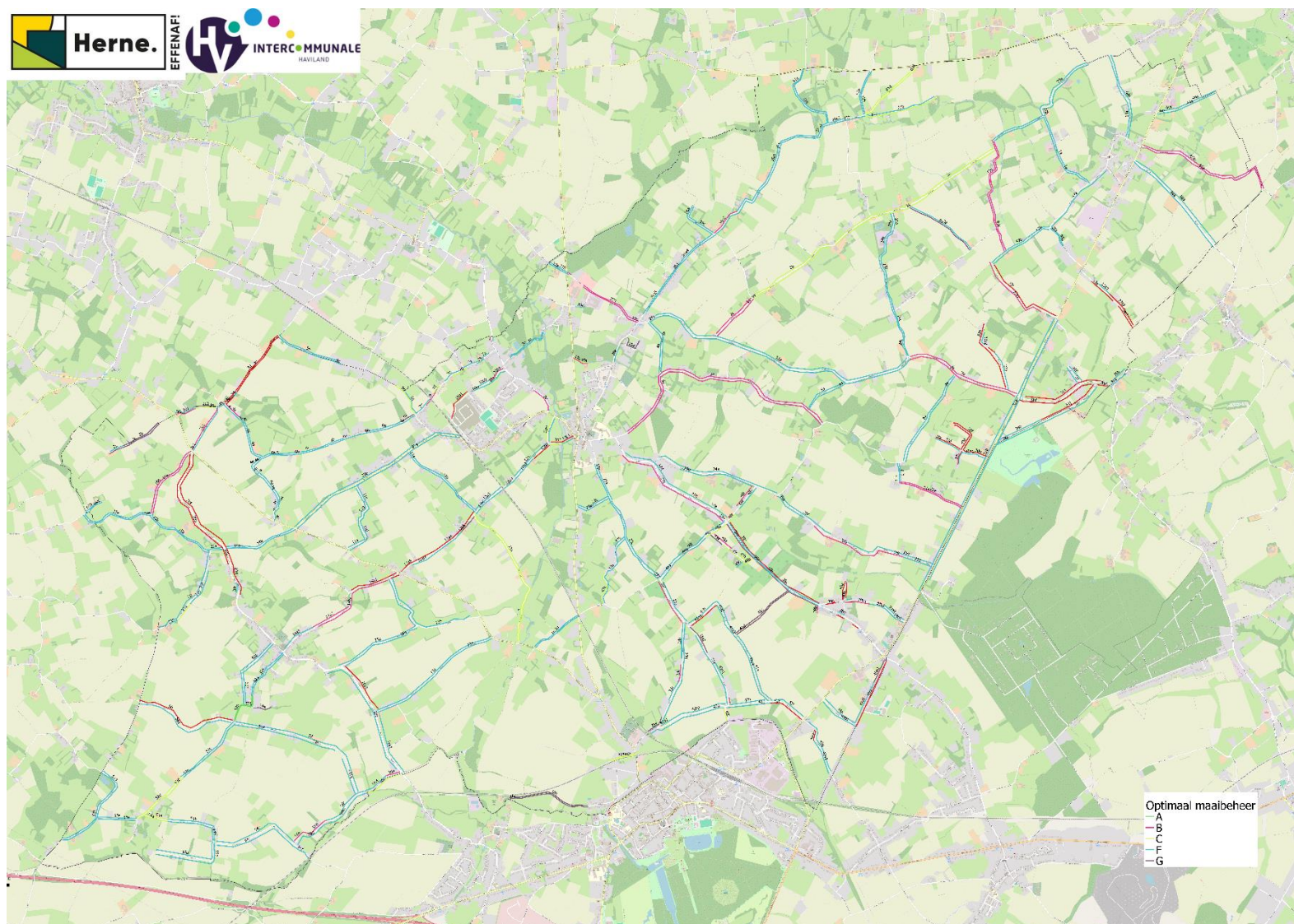
- Datum 1: juli
- Datum 2: september

Voor de waardevolle bermen en de minder waardevolle bermen zonder veel potentie kan er vanaf het begin gestart worden met een constant beheer. Eventuele bijsturing van dit beheer na evaluatie moet echter steeds mogelijk blijven. Daarnaast dient er in de bermen met ecologische potenties mogelijk eerst een omvormingsbeheer gevoerd te worden. Vanaf het moment dat de gewenste toestand bereikt is, kan ook hier naar een vaste beheervorm worden overgeschakeld.

Tabel 5 koppelt aan elk vegetatietype een ideaal maairegime in functie van het ecologisch optimum. De vet aangeduide types zijn de drie meest voorkomende types. Voor type 10 zal er voor het overgrote deel gekozen worden om te maaien om verdere verruiging tegen te gaan. Om verruiging tegen te gaan, het aandeel van dominante grassen in de berm te verminderen en tot bloemrijkere vegetatie te komen wordt er voor de types 6, 18, 19, 21, 23 en 29 gekozen in de tweede helft van mei en na 15 september.

Tabel 5: Optimaal maairegime

Huidig type	Opt. Maairegime
Grote wederik-Koninginnenkruid (1)	C
Liesgras-Rietgras (3)	C
Zevenblad – Ridderzuring (6)	F
Dolle kervel-Ijle dravik (7)	A
Harig wilgenroosje-Riet (9)	C
Geel Nagelkruid – Schaduwgras (10)	C
Glad walstro-Plantago media (11)	B
Schermhaviskruid-Vlasbekje (12)	B
Scherpe Boterbloem - Rode Klaver (14)	B
Bleeksporig bosviooltje-Bosanemoon (15)	G
Moerasrolklaver-Egelboterbloem (16)	B
Gewone Pastinaak – Akkerwinde (17)	F
Witte Klaver - Engels Raaigras (18)	F
Veldlathyrus - Gulden Sleutelbloem (19)	F
Gevlekte rupsklaver-Klein Hoefblad (20)	F
Fijn Kervel - Gewone Glanshaver (21)	F
Witte honingklaver-Hopklaver (22)	C
Klein Streepzaad – Duizendblad (23)	F
Vlasbekje - Sint-Janskruid (25)	B
Grote klaproos - Gewone raket (27)	C
Vogelmuur – Herderstasje (28)	G
Straatgras - Grote Weegbree (29)	F
Gewone dophei-Pijpenstrootje (36)	C

Figuur 15: Overzichtskaart Herne met toegekend optimaal maairegime bermen

4.4. Beheerplan voor Herne

Op basis van de waarderingen, de optimale maairegimes en locatie van de bermen worden er grosso modo vier maaidata voorgesteld waarvan drie waarbij twee keer per jaar gemaaid wordt en één waarbij één keer gemaaid wordt.

1. Twee maaibeurten: vanaf 15 mei-vanaf 15 september met afvoer van het bermmaaisel

Een eerste maaibeurt tussen 15 mei en 1 juni en een tweede vanaf half september (bij voorkeur zo laat mogelijk) wanneer het zaad gevormd is, is geschikt voor types **17, 18, 19, 20, 21, 23 en 29**. De mogelijkheid om deze bermen laat in september te maaien geeft ruimte aan de bermen die vroeger in september moeten gemaaid worden.

Berm 10b3 (Lorengstraat) is een zeer waardevolle berm van type 20 waarin bij de inventarisering knolboterbloem teruggevonden. Om deze Rode Lijstsoort volledig de kans te geven om tot in bloei te komen wordt er best een eerste maal gemaaid in juli.

2. Twee maaibeurten: vanaf 15 juni-vanaf 15 september met afvoer van het bermmaaisel

Dit is het klassieke beheer zoals vastgelegd in het Bermbesluit. Een eerste maaibeurt tussen 15 juni en 1 juli en een tweede tussen 15 september en 1 oktober. Idealiter wordt deze tweede maaibeurt afgestemd op de andere maaibeurten in september. Dit regime geldt voor de type **7**.

3. Twee maaibeurten: in juli en oktober met afvoer van het bermmaaisel

Dit maairegime wordt voorgesteld voor types **11, 12, 14, 16 en 25**. Een eerste maaibeurt in juli (datum vrij te bepalen) en een tweede in oktober (datum vrij te bepalen) is ook geschikt voor type **6** wanneer geprobeerd wordt te evolueren naar type 10. Verder kan type **28** ook in die periode gemaaid worden. Type 28 is het klassieke akkeronkruidtype. Als het type niet ontstaat ten gevolge van zijn ligging naast een akker is er meestal een andere vorm van storing aanwezig. Bij het beheer moet er geen verdere aandacht aan besteed worden. Er kan dus ook gekozen worden niet te maaien i.k.v. efficiëntie kostenbesparing. Voor type **15** is een eerdere tweede maaibeurt in september ook mogelijk. Er wordt echter gekozen om een tweede maaibeurt in oktober in te plannen om zo de maaibeurten meer te spreiden over september en oktober.

Voor twee zeer waardevolle bermen waar knolboterbloem werd teruggevonden werd geen bermtype bepaald. Het gaat dan over berm 32d1 (Beeldekenstraat) en 38b (Van Cauwenberglaan). Voor deze bermen is het aangeraden om een eerste maaibeurt in juli uit te voeren en een tweede maaibeurt in oktober om de Rode Lijstsoort zo goed mogelijk te behouden.

Berm 43a (Moerstraat) is een zeer waardevolle berm van type 28 waarin bij de inventarisatie knolboterbloem is teruggevonden. Om deze Rode Lijstsoort volledig de kans te geven om tot in bloei te komen wordt er best gekozen om geen maaibeurt voor juli uit te voeren. Rekening houdende met het vegetatietype van de berm wordt er gekozen om in deze berm niet te maaien.

4. Eén maaibeurt: eind september met afvoer van het bermmaaisel of éénmaal om de drie jaar in oktober

Hier wordt niet gemaaid in het voorjaar maar enkel eind september. Dit gaat dan om de types **1, 3, 9, 10, 22, 27 en 36**.

Bij enkele bermen wordt er voorgesteld om éénmaal per jaar te maaien in oktober. Dit om de maaibeurt mee te kunnen uitvoeren met naburige bermen waarbij een tweede maaibeurt in oktober

wordt voorgesteld. Deze jaarlijkse maaibeurt in oktober wordt voorgesteld voor volgende berm: berm 3c (Aubrakendries).

4.5. Praktisch maairegime

Hierboven werd het theoretische, optimale maairegime bepaald. Hierbij werden maadata bepaald in functie van vegetatietypes en waardevolle bermen. Dit optimale maairegime is het maairegime waarbij getracht wordt om de ecologische waarde van de bermen zo veel mogelijk te versterken en te verhogen. Wanneer er praktisch naar het optimale maairegime wordt gekeken komen er enkele knelpunten naar boven. Zo zijn er bijvoorbeeld straten waarbij er verschillende vegetatietypes aanwezig zijn en waar er ook verschillende maadata worden voorgesteld. Daarnaast wordt er ook rekening gehouden met de bescherming van Rode Lijstsoorten.

Om de uit te voeren maaibeurten praktisch en economisch efficiënt uit te voeren zonder het ecologische optimum uit het oog te verliezen wordt er een praktisch maairegime opgesteld. Hierbij wordt het optimale maairegime als basis gebruikt maar worden er enkele aanpassingen gedaan om het maaibeheer op een efficiënte manier te laten gebeuren.

De bermen in 6 straten werden niet geïnventariseerd in 2021. Hier wordt het praktisch maairegime bepaald aan de hand van de omliggende straten. Het gaat concreet over volgende 6 straten:

- Barakkendries: 1ste maaibeurt vanaf 15 mei, 2de maaibeurt vanaf 15 september
- Klein-Leenstraat: 1ste maaibeurt in juli, 2de maaibeurt in oktober
- Kromstraat: 1ste maaibeurt vanaf 15 mei, 2de maaibeurt vanaf 15 september
- Nattendries: 1ste maaibeurt vanaf 15 mei, 2de maaibeurt vanaf 15 september
- Nieuwstraat: 1ste maaibeurt in juli, 2de maaibeurt in oktober
- Schereweide: 1ste maaibeurt in juli, 2de maaibeurt in oktober

4.5.1. Veiligheidsmaaibeurten

Omwille van de verkeersveiligheid kan het noodzakelijk zijn om plaatselijk de zichtbaarheid voor het verkeer te waarborgen door vroeger of extra te maaien. De gemeente blijft immers verantwoordelijk voor de verkeersveiligheid op de gemeentelijke wegen. Vooral rond kruispunten en in bochten kan dit het geval zijn. Ook op smalle wegen en langs fietspaden is het kort houden van een smalle strook palend aan de wegverharding vaak aangewezen.

De mogelijkheid om op deze basis af te wijken van het bermbesluit en van dit bermbeheerplan mag echter niet tot willekeur leiden die voorbij gaat aan het doel om de esthetische en de ecologische waarde van de bermen te verhogen.

4.6. Proefproject: Herbruikbare berm

4.6.1. Zeven proefbermen

Herne stapt mee in het proefproject 'Herbruikbare Berm' en heeft zich ertoe verbonden om:

- a. Maaibeurten **te spreiden** over het jaar zodat piekmomenten van maaisel vermeden worden;
- b. Vermijden dat het maaisel in de berm blijft liggen;
- c. Zorgen dat er **minder bodemdeeltjes en afval** in het maaisel terecht komen, door hoger te maaien en het gras minder krachtig op te zuigen.

Er worden 7 proefbermen geselecteerd verspreid over de Stad Halle en gemeente Herne die gemaaid worden volgens ecologische methodes, en elk op een ander tijdstip in het jaar (van mei tot oktober).

Het gaat om volgende proefbermen in de gemeente Herne:

- Juni: Groenstraat (42a)
- Juli: Brikstraat (14b2)
- September: Haagstraat (6b)

Rekening houdende met het feit dat het proefproject is afgelopen, werd er bij de wijzigingen van het plan geen rekening meer gehouden met de proefbermen en werd er aan deze bermen een maaischema toegekend aan de hand van hun type of aan de hand van hun naburige bermen.

4.7. Afwijkingen bermbesluit

Het bermbesluit bepaalt dat er niet gemaaid mag worden voor 15 juni en dat een eventueel tweede maaibeurt enkel uitgevoerd mag worden na 15 september. Afwijkingen van deze bindende bepalingen dienen gemotiveerd te worden.

Zoals eerder besproken wordt er aangeraden om bij bepaalde bermen te maaien op een tijdstip afwijkend aan de data uit het bermbesluit. Dit omwille van ecologische doeleinden (het omvormen of behouden van vegetatietypes, het creëren van een grotere soortenrijkdom en het behoud van Rode Lijstsoorten) en om ervoor te zorgen dat maaibeurten gespreid kunnen worden over het jaar zodat piekmomenten van maaisel vermeden worden. Er zal voor die bermen die een 1ste maaibeurt vragen in mei een afwijking worden aangevraagd voor een periode van vijf jaar. Na vijf jaar kan het beheerplan geëvalueerd worden en kan er eventueel een nieuwe afwijking aangevraagd worden.

In een eerste instantie zal er een afwijking aangevraagd worden voor de proefbermen die werden aangeduid binnen het proefproject 'Herbruikbare Berm'. In Herne zijn deze proefbermen: 42a (Groenstraat), 14b2 (Brikstraat) en 6b (Haagstraat). Er dient een afwijking aangevraagd te worden voor de berm 6b (Haagstraat). Deze zal immers een eerste maaibeurt krijgen in mei. De proefbermen zullen vanaf 2022 gemaaid worden in kader van het proefproject. Het beheer van de overige bermen start vanaf 2024.

Tabel 6 lijst de bermen op waarvan de maaidatum afwijkt van de vooropgestelde maaidata in het bermbesluit.

Tabel 6: *Bermen waar voor de 1ste maaibeurt een afwijking van het bermbesluit dient aangevraagd te worden. **Bermen in het rood aangeduid werden toegevoegd na herwerking van het bermbeheerplan.***

Bermnummer	Straatnaam	Datum 1 ^{ste} maaibeurt	Datum 2 ^{de} maaibeurt
22b	Asse steenweg	15 mei	15 september
32a	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
32a1	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
32a2	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
32a3	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
32b	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
32d	Beeldekenstraat	15 mei	15 september
21a	Beverstraat	15 mei	15 september
21b	Beverstraat	15 mei	15 september
21c	Beverstraat	15 mei	15 september
21d	Beverstraat	15 mei	15 september
21e	Beverstraat	15 mei	15 september
21f	Beverstraat	15 mei	15 september
26a	Bloemdaelstraat	15 mei	15 september
3a	Boesmolenstraat	15 mei	15 september
27a	Breemstraat	15 mei	15 september
39a1	Broekstraat	15 mei	15 september
39a2	Broekstraat	15 mei	15 september
39b1	Broekstraat	15 mei	15 september
39b2	Broekstraat	15 mei	15 september
39b3	Broekstraat	15 mei	15 september
39b4	Broekstraat	15 mei	15 september
39b5	Broekstraat	15 mei	15 september
39c	Broekstraat	15 mei	15 september
39d	Broekstraat	15 mei	15 september
13a1	Centrum	15 mei	15 september
13a2	Centrum	15 mei	15 september
13b1	Centrum	15 mei	15 september
13b2	Centrum	15 mei	15 september
10	Daelstraat	15 mei	15 september
13a	Donkerstraat	15 mei	15 september
60a	Driekapellenstraat	15 mei	15 september
60b	Driekapellenstraat	15 mei	15 september
25a	Ekkelenbergstraat	15 mei	15 september
15a	Eysbroeckstraat	15 mei	15 september
15b	Eysbroeckstraat	15 mei	15 september
20a	Geraardbergsestraat	15 mei	15 september
20b	Geraardbergsestraat	15 mei	15 september
20c	Geraardbergsestraat	15 mei	15 september
20d	Geraardbergsestraat	15 mei	15 september
20e	Geraardbergsestraat	15 mei	15 september

42a	Groenstraat	15 mei	15 september
42b1	Groenstraat	15 mei	15 september
42b2	Groenstraat	15 mei	15 september
42c	Groenstraat	15 mei	15 september
42d1	Groenstraat	15 mei	15 september
42d2	Groenstraat	15 mei	15 september
42e	Groenstraat	15 mei	15 september
23a	Grotestraat	15 mei	15 september
23b	Grotestraat	15 mei	15 september
23c	Grotestraat	15 mei	15 september
23d	Grotestraat	15 mei	15 september
23e	Grotestraat	15 mei	15 september
23f	Grotestraat	15 mei	15 september
23g	Grotestraat	15 mei	15 september
23h	Grotestraat	15 mei	15 september
23i	Grotestraat	15 mei	15 september
23j	Grotestraat	15 mei	15 september
23k	Grotestraat	15 mei	15 september
6a	Haagstraat	15 mei	15 september
6b*	Haagstraat	15 mei	15 september
6c	Haagstraat	15 mei	15 september
6d	Haagstraat	15 mei	15 september
6e	Haagstraat	15 mei	15 september
6f	Haagstraat	15 mei	15 september
6g	Haagstraat	15 mei	15 september
6h	Haagstraat	15 mei	15 september
6i	Haagstraat	15 mei	15 september
6j	Haagstraat	15 mei	15 september
24a	Hekstraat	15 mei	15 september
24b	Hekstraat	15 mei	15 september
11a	Hellingen	15 mei	15 september
11b	Hellingen	15 mei	15 september
11c	Hellingen	15 mei	15 september
11d	Hellingen	15 mei	15 september
22a	Hernebosstraat	15 mei	15 september
22b	Hernebosstraat	15 mei	15 september
55a	Heydestraat	15 mei	15 september
55b	Heydestraat	15 mei	15 september
1a	Hondsbergstraat	15 mei	15 september
47a	Hoogbaan	15 mei	15 september
7a	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7b	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7c	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7d	Imbeekstraat	15 mei	15 september

7e	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7f	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7g	Imbeekstraat	15 mei	15 september
7h	Imbeekstraat	15 mei	15 september
63a	Kamstraat	15 mei	15 september
63b	Kamstraat	15 mei	15 september
63c	Kamstraat	15 mei	15 september
63d	Kamstraat	15 mei	15 september
28a	Kapellestraat	15 mei	15 september
34a	Kasteelstraat	15 mei	15 september
34b	Kasteelstraat	15 mei	15 september
30a	Kerkenbos	15 mei	15 september
30a1	Kerkenbos	15 mei	15 september
30b	Kerkenbos	15 mei	15 september
30c	Kerkenbos	15 mei	15 september
30d	Kerkenbos	15 mei	15 september
30e	Kerkenbos	15 mei	15 september
30f	Kerkenbos	15 mei	15 september
30g	Kerkenbos	15 mei	15 september
30h	Kerkenbos	15 mei	15 september
14a	Keystraat	15 mei	15 september
40a	Klein Broekstraat	15 mei	15 september
40b	Klein Broekstraat	15 mei	15 september
12a	Klein-Breemstraat	15 mei	15 september
3a	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
3b	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
3c	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
3d	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
3a1	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
3c1	Kramerijkstraat	15 mei	15 september
4a	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4b	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4c	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4d	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4e	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4f	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4g	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4h	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4i	Kwatemstraat	15 mei	15 september
4j	Kwatemstraat	15 mei	15 september
35a1	Leenstraat	15 mei	15 september
35a2	Leenstraat	15 mei	15 september
35a3	Leenstraat	15 mei	15 september
35a4	Leenstraat	15 mei	15 september

35a5	Leenstraat	15 mei	15 september
35a	Leenstraat	15 mei	15 september
35b	Leenstraat	15 mei	15 september
35c	Leenstraat	15 mei	15 september
35d	Leenstraat	15 mei	15 september
37a	Lindestraat	15 mei	15 september
37d	Lindestraat	15 mei	15 september
15a	Lookaitse	15 mei	15 september
15b	Lookaitse	15 mei	15 september
10a1	Lorengstraat	15 mei	15 september
10a2	Lorengstraat	15 mei	15 september
52a	Manhovestraat	15 mei	15 september
52b	Manhovestraat	15 mei	15 september
52c	Manhovestraat	15 mei	15 september
52e	Manhovestraat	15 mei	15 september
16a1	Markstraat	15 mei	15 september
16a2	Markstraat	15 mei	15 september
16b	Markstraat	15 mei	15 september
43a1	Moerstraat	15 mei	15 september
43a2	Moerstraat	15 mei	15 september
67a	Molenstraat	15 mei	15 september
67b	Molenstraat	15 mei	15 september
66a	Mollestraat	15 mei	15 september
44a	Morrestraat	15 mei	15 september
44b1	Morrestraat	15 mei	15 september
44b2	Morrestraat	15 mei	15 september
44a	Morrestraat	15 mei	15 september
33a	Mottestraat	15 mei	15 september
33a1	Mottestraat	15 mei	15 september
33b	Mottestraat	15 mei	15 september
33b1	Mottestraat	15 mei	15 september
33b2	Mottestraat	15 mei	15 september
33b3	Mottestraat	15 mei	15 september
5a	Pausleenstraat	15 mei	15 september
5b	Pausleenstraat	15 mei	15 september
5c	Pausleenstraat	15 mei	15 september
54b	Philipskoutersstraat	15 mei	15 september
54c	Philipskoutersstraat	15 mei	15 september
6a	Ponneken	15 mei	15 september
41a1	Postborre	15 mei	15 september
41a2	Postborre	15 mei	15 september
41a3	Postborre	15 mei	15 september
41a4	Postborre	15 mei	15 september
41b	Postborre	15 mei	15 september

4a	Processiestraat	15 mei	15 september
4b	Processiestraat	15 mei	15 september
48a	Rankhove	15 mei	15 september
48b	Rankhove	15 mei	15 september
48f	Rankhove	15 mei	15 september
48g	Rankhove	15 mei	15 september
57	Rasbeekstraat	15 mei	15 september
57a	Rasbeekstraat	15 mei	15 september
57b	Rasbeekstraat	15 mei	15 september
57c	Rasbeekstraat	15 mei	15 september
62a	Raseveld	15 mei	15 september
62b	Raseveld	15 mei	15 september
61a	Raseveldstraat	15 mei	15 september
61b	Raseveldstraat	15 mei	15 september
61d	Raseveldstraat	15 mei	15 september
61c	Raseveldstraat	15 mei	15 september
61e	Raseveldstraat	15 mei	15 september
2a	Regnierketse	15 mei	15 september
12a2	Rendries	15 mei	15 september
12a3	Rendries	15 mei	15 september
12a4	Rendries	15 mei	15 september
12a5	Rendries	15 mei	15 september
12b6	Rendries	15 mei	15 september
12b7	Rendries	15 mei	15 september
12b1	Rendries	15 mei	15 september
12b2	Rendries	15 mei	15 september
12b3	Rendries	15 mei	15 september
12b4	Rendries	15 mei	15 september
12b5	Rendries	15 mei	15 september
45a1	Romeinsebaan	15 mei	15 september
45a2	Romeinsebaan	15 mei	15 september
45b	Romeinsebaan	15 mei	15 september
58	Rooststraat	15 mei	15 september
58a	Rooststraat	15 mei	15 september
24a	Schepdaelstraat	15 mei	15 september
24b	Schepdaelstraat	15 mei	15 september
24c	Schepdaelstraat	15 mei	15 september
8a	Scherpstraat	15 mei	15 september
31a	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31b	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31c	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31d	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31e	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31f	Terlindenstraat	15 mei	15 september

31g	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31h	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31i	Terlindenstraat	15 mei	15 september
31j	Terlindenstraat	15 mei	15 september
68a	Tweekapellenstraat	15 mei	15 september
38c	Van Cauweberghelaan	15 mei	15 september
38a	Van Cauweberghelaan	15 mei	15 september
38a1	Van Cauwenberghelaan	15 mei	15 september
38a2	Van Cauwenberghelaan	15 mei	15 september
38a3	Van Cauwenberghelaan	15 mei	15 september
38d	Van Cauwenberghelaan	15 mei	15 september
25a	Waardestraat	15 mei	15 september
25e	Waardestraat	15 mei	15 september
25f	Waardestraat	15 mei	15 september
21b	Warlokke	15 mei	15 september
36a	Wisch-Wasch	15 mei	15 september
36b	Wisch-Wasch	15 mei	15 september
36c	Wisch-Wasch	15 mei	15 september
51a	Zullikstraat	15 mei	15 september
51b	Zullikstraat	15 mei	15 september
8a	Tembroek	15 mei	15 september
70a	Hondsbergstraat	15 mei	15 september
70b	Hondsbergstraat	15 mei	15 september
56f	Torreborre	15 mei	15 september
56g	Torreborre	15 mei	15 september
56h	Torreborre	15 mei	15 september
71a	Moerstraat	15 mei	15 september
71b	Moerstraat	15 mei	15 september
41e	Postborre	15 mei	15 september
42f	Groenstraat	15 mei	15 september
42g	Groenstraat	15 mei	15 september
42h	Groenstraat	15 mei	15 september
42i	Groenstraat	15 mei	15 september
47b	Hoogbaan	15 mei	15 september
48h	Rankhove	15 mei	15 september
48i	Rankhove	15 mei	15 september
48j	Rankhove	15 mei	15 september
35a1	Leenstraat	15 mei	15 september
72a	Barakkendries	15 mei	15 september
72b	Barakkendries	15 mei	15 september
74a	Kromstraat	15 mei	15 september

74b	Kromstraat	15 mei	15 september
75a	Nattendries	15 mei	15 september
75b	Nattendries	15 mei	15 september

*: Berm waarvoor in het kader van het proefproject 'Herbruikbare berm' een afwijking diende
aangevraagd te worden

5. Bronnen

Anteagroup (2014). Bermbeheerplan gemeente Herne. In opdracht van de gemeente Herne.

Openbare Afvalstoffenmaatschappij Voor Het Vlaams Gewest (OVAM) (2003), Actieplan Maaisel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement leefmilieu en infrastructuur (1996).
Vademecum natuurtechniek, inrichting en beheer van wegen.

Natuurpunt. (z.d.). *Dossier bermen*. Geraadpleegd op 4 februari 2022 van
<https://www.natuurpunt.be/pagina/dossier-bermen>

Zwaenepoel, A. (1998). Werk aan de berm. Handboek botanisch bermbeheer. Stichting Leefmilieu
i.s.m. Afdeling Natuur Aminal, 296 p.

6. Bijlagen

- 6.1. Kaart vegetatietypes (nummer)
- 6.2. Kaart vegetatietypes (naam)
- 6.3. Kaart waardering
- 6.4. Kaart optimaal maaibeheer
- 6.5. Kaart 1ste maaibeurt
- 6.6. Kaart 2de maaibeurt
- 6.7. Kaart proefbermen